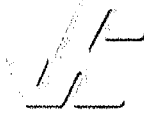

**SÜHA HAZIR BETON İLE
SAGLAM YAPILAR,
GÜVEN DOLU YARINLAR...**

**SÜLEYMAN HAMURCU
ŞİRKETLER GRUBU**

Merkez: Osman Kavuncu Bulv. DSİ yanı Süleyman Hamurcu İş Merkezi No.220/A KAYSERİ Tel: +90.352. 331 12 90 (pbx) Fax: +90.352. 331 12 99
Süha Beton & Asfalt Tesiisleri: Saraycık Köyü Çinkur Yanı İncesu / KAYSERİ Tel: +90.352. 696 73 12 (pbx) Fax: +90.352. 696 73 15
Ankara Büro: Ata mah. 2. Cad. Ayyüce Apt. No.17 Dikmen / Çankaya / ANKARA Tel: +90.312. 472 09 59 (pbx) Fax: +90.312. 472 09 60
Web: www.suha.com.tr www.suhabeton.com

Dr. SEYFİ ŞAHİN

**Kulak Burun Boğaz ve Baş Boyun
Cerrahisi Uzmanı**

Millet caddesi Gümüşçü İş Merkezi Kat. 1 Kayseri Tel: 0352 232 51 51 Fax : 0352 221 37 24

Doğu Türkistan'la ilgili kitaplar

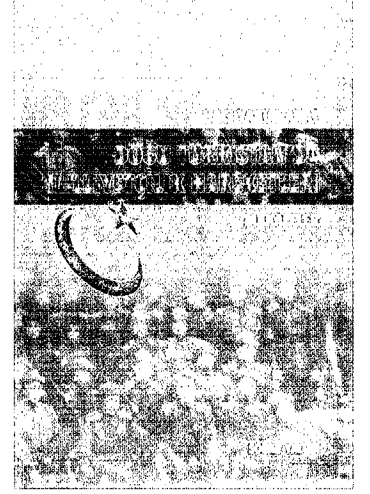
İSTEME ADRESİ

Hoca Ahmet Yesevi Mh. Türkistan Evleri 44. Sk. 28/A 38090 Kocasinan KAYSERİ/TÜRKİYE
Tel: (0.352) 339 39 65 Fax: (0.352) 337 35 04 web:www.gokbayrak.com e-mail:gokbayrak@gokbayrak.com

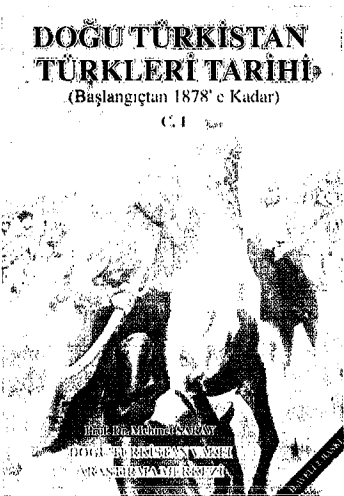
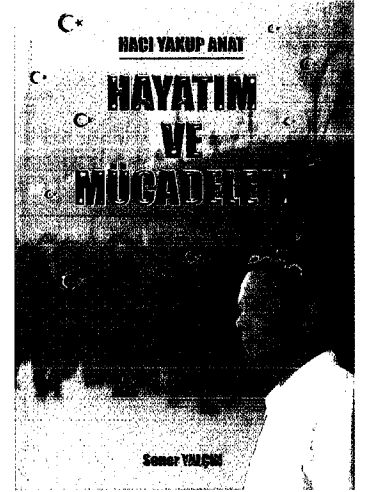

UYGUR TÜRKLERİ TARİHİ ve KÜLTÜRÜ

Doç. Dr. Saadettin GÖMEÇ

Prof. Dr. Sultan Mahmut Kaşgarlı

GÖKBAYRAK

Yıl:13 Sayı:72 TEMMUZ - AĞUSTOS 2006

SAHİBİ
KAYSERİ DOĞU TÜRKİSTAN
KÜLTÜR VE DAYANIŞMA DERNEĞİ
GENEL MERKEZ ADINA
Seydi TÜMTÜRKYAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Ebru ÖZTÜRKEditör
M. Emin SÜYDÜNLÜ
editor@gokbayrak.comYAYIN KURULU
Yönetim KuruluİDAFE YERİ
DOĞU TÜRKİSTAN
KÜLTÜR VE DAYANIŞMA DERNEĞİ
GENEL MERKEZİ // KAYSERİ-TÜRKİYEYAYIN, REKLAM, ABONE ve DAĞITIM SORUMLUSU
Oktaç BOZKURToktaybozkurt@gokbayrak.com
Cep: 0 535 461 38 93
YILLIK ABONEYıllık 15 YTL.
Reklam Abonesi 45 YTL.
Abonelik: 20 TL / 10 TL / 5 TL / 2 TL / 1 TL
YILLIK ABONE / 10 TL / 5 TL / 2 TL / 1 TL
İletişim: 0338 222 2222Doğu Türkistan Kültür ve Dayanışma Derneği
İzmir Şubesi: Yenidoğan Mahallesi 41. Sokak No: 7
Daire: 4 Zeytinburnu - İstanbul / Türkiye
Tel: 0338 222 2222 - Faks: 0338 222 2222

YAZI SAHA ADRESİ

Hizmet: Ahmet Yesevî Mh. 41. Sokak No: 7 Daire: 4 Zeytinburnu / İstanbul / Türkiye
KAYSERİ DOĞU TÜRKİSTAN KÜLTÜR VE DAYANIŞMA DERNEĞİ
Cep: 0338 222 2222 Faks: 0338 222 2222
E-posta: www.gokbayrak.com - www.izmir.gokbayrak.com
E-mail: gokbayrak@gokbayrak.com
0338 222 2222

Başlık

ND O G U S İ M
OFSETİ MATBAACILIK LTD. ŞTİ.
Nispetiye Mahallesi, 22. Cadde No: 10 Kat: 2. Kat
35000 İstanbul / Türkiye
0338 222 2222

Yayımlanan yazıların sorumluluğu yazarlara aittir. Gönderilen yazılar yayımlanmazsa veya yayımlanmazsa hata edilmez. İsim zikredilerek kelbas edilebilir.

YURT DIŞI TEMSİLCİLERİMİZ

Almanya	Doğru İsa	00 49-179 651 98 60
Almanya	Dilşad Hazneli	00 49 172 999 23 32
Avusturya	Hüseyin Hasan	00 411 492 01 19
Amerika	Nury Turkel	00 202 265 68 48
Amerika	Gulametin Pahta	00 516 542 46 69
İngiltere	Enver Tohti	044 078 631 160 77
Hollanda	Nuretin Atabay	0081 207 104 526
Hollanda	Sadiqan Saley	00 6 458 58 110
İsviçre	Kuresh Kusen	0046 73 56 22 408
İsviçre	Karahan Endili	0041 78 79 54 707
Kanada	Muhammed Tohti	00 416 882 49 08
Kazakistan	Khahriman Golumberdi	0073272 - 280670
Kırgızistan	Rozimehmet Abdulinbakiev	00996-312 - 240616
S. Arabistan	Sirajiddin Azizi	00966 54511612

YURT İÇİ TEMSİLCİLERİMİZ

Genel Merkez	ADI SOYADI	TELEFON	FAX	CEP TEL
Genel Merkez	Oktaç Bozkurt	0.352 339 39 65	0.352 337 35 04	0.535 461 38 93
Ankara Şube	Hayrullah Efendigli	0.312 319 54 72	0.312 319 54 72	0.535 735 05 40

Fatih ÇAPADAĞ :Haberci.Com.tr: Mücella Ülke: Doğu
Türkistan 4Arslan ALPTEKİN/ İsa Yusuf Alptekin Vakfı Başkanı:
Komünist Çin'in, Doğu Türkistan'daki Doğum Kontrol
Siyasetleri 5Joshua Kurlantzick/ Dışişleri Dergisi: Doğu
Türkistan: Çin'in sakinleşmeyen (huzursuz) batısı 11

Haberler 15

Doğu Türkistan'dan Haberler 19

Kürşad ZORLU/ Gazeteci-Yazar: Çin İle İlişkiler 20

Duygu Gözlek /Araştırmacı: Asya'nın Kalbi Doğu
Türkistan(2) 21

M.Emin BUĞRA: Şarkı Türkistan Tarihi 29

İstanbul	Mehmet Dönmez	0.543 849 49 49
İstanbul	Abdullah Tuğcu	0.533 651 53 38
İzmir	Ali Çağın	0.536 410 67 48
Gaziantep	Öğr. Gr. Mustafa Mete	0.532 598 78 89
Sinop/Bozyaz	Cemal Yankel	0.543 463 61 57
Ş.Urfa	Yusuf Türkmen	0.543 551 05 20
Samsun/Bafra	Ahmet Dost	0.505 246 54 99
Sivas	Kürşad Özyayınar	0.505 212 90 36
Elazığ	Tunc Ercan	0.532 515 10 90
Malatya	Serkan Kılıç	0.532 737 60 27
Konya	Fevzi Altınan	0.505 726 37 92
Konya	Alev Ayıldız	0.544 395 13 26
Kocaeli/Değirmentepe	Burak Kuraner	0.532 280 92 87
Niğde	Doç. Dr. Remzi Kılıç	0.536 467 09 19
Aydın	Ersal Ulaş Öztemel	0.532 591 85 22
Mersin	V. Haluk Payas	0.532 367 63 33
Mucur (Kırşehir)	Hakan Karakaya	0.544 614 78 14
Erzurum	Serdar Bostancı	0.537 843 33 31
Çorum	Ahmet Saim Altıntaş	0.505 342 99 88
Adıyaman	Yağar Olgun	0.536 628 46 69
Bursa	Tayfun Keremli	0.535 624 04 94
Sakarya	Serkan Tan	0.535 323 43 94
G.Antep/İlahiye	Yusuf Yıldızgöl	0.537 365 04 27
Budur	Canan Tören	0.644 651 88 31
Kastamonu	Adem Bahadır	0.544 246 65 65

MÜCELLA ÜLKE: DOĞU TÜRKİSTAN

Fatih ÇAPADAĞ
Haberci.Com.tr

Çin, Moğolistan, Kazakistan, Tacikistan, Afganistan, Pakistan, Hindistan ve Tibet gibi ülkelere komşu olan, 1 milyon 828 bin 418 kilometre karelik bir yüz ölçümüne sahip, Kazakistan'dan sonra Türklerin sahip olduğu en büyük vatan olan bir belde. Garip bir belde. Bizim yurdumuz, bizim diyarımız, bizim ş'arımız olan bir vatan; Doğu Türkistan .Dünya Medeniyetinin"Altın Beşiği" diye tanımlanan Taklamakan Çölü ve muhteşem Altundağ Parkı'nın bulunduğu coğrafya. Edip Ahmet Yükneki, Kaşgarlı Mahmut, Balasagunlu Yus Has Hacip gibi yüzlerce alim ve devlet adamını yetiştiren mukaddes mekan...Evet burası Doğu Türkistan.

Bugün Çin'in esaretinde yaşayan, senelerdir bağımsızlık özlemiyle ciğeri yanıp kül olan Doğu Türkistan, Müslüman bir Türk ülkesidir. 1800 yıldan daha uzun bir süre bağımsız yaşamış bu ülke şimdi hem siyasi ve fiziki hem de psikolojik olarak Çin'in baskısı altında yaşamaya mecbur edilmiştir. Çin Devleti, Doğu Türkistan'ı maddi olarak sömürdüğü gibi manevi olarak sömürmektedir. Oralarda yaşayan kardeşlerimizin milli ve manevi hassasiyetleri çok sinsî, zaman zaman da alenen yapılan faaliyetlerle sökülmeğe çalışılmaktadır. Bu anlamda özellikle Türk gençler hedef tayin edilmiştir. Doğu Türkistanlı gençleri dünyevi zevklerin müptelası edip sonrasında düşünmeyen, okumayan, üretmeyen, vasıfız, özgürlük ruhuna kilit vurulmuş bir yığın haline dönüşmesi Çin Devleti'nin resmi bir politikası olarak hep tazeliğini muhafaza etmiştir. Özellikle Doğu Türkistan'da insanlar fuhuşa teşvik edilmekte hatta uyuşturucu maddeler ücretsiz olarak el altından dağıtılmaktadır. Böyle bir manzara sizin aklınıza ne getirmektedir. İnanıyorum ki benim aklıma geleni. Yani Doğu Türkistanlıları, İslam ahlak ve faziletinden, Türklük ruhu ve asaletinden koparıp, kendine yabancılaştırmak, kıymet

hükümlerinden uzaklaştırmak.

Bu kadar olumsuz hadiseye karşın, Gazneli Mahmut'u, Satuk Buğra Hanı, Timur, Melikşah gibi büyük devlet adamlarını yetiştiren bu topraklar şimdi de geleceğin büyük liderlerini yetiştirecektir. İmam Buhari, İmam Tirmizi, İbn-i Sina, Farabi gibi alimleri dünya tarihine hediye etmiş bu şerefli diyar bugünde birçok genci bu yolda yetiştirmeye gayret etmektedir.

Doğu Türkistan garip kaldı. Yad ellerin kanlı avuçlarında incindi, incitildi. Güldüğünde yüzünde şeballer açan bir vatan şimdi mahcup ve mazlum bir hale getirildi. Doğu Türkistan'ın suratı senelerdir gülmez oldu. Yakup Han Bay Devlet'in ölümünden sonra 1876 yılında Çin-Mançu yönetimince işgal edilmiş ve sonrasında Şin-cang (yeni toprak) adıyla doğrudan imparatorluğa bağlanmıştır. 1930'larda artan baskılar üzerine Doğu Türkistan halkı ayaklanma girişimlerinde bulundu. Sonuçta Urumçi şehri dışında, ülke geneliyle Çinlilerden temizlendi. Sonrasında 12 Kasım 1933'de Şarki Türkistan İslam Cumhuriyeti ilan edildi. Ama bu seferde ülke Kızıl Ordu tarafından işgal edildi. Ayrıca 1944-46 yıllarında Gulca'da "Doğu Türkistan Cumhuriyeti" kuruldu. O da aynı şekilde daha sonraları Kızıl Komünist Çin Ordularının Doğu Türkistan'a girmesiyle işgale uğradı. Bu vakitten sonra bu topraklarda tekrardan terör, baskı ve zulüm rejminin acımasızlığı baş göstermeye başladı. Ta ki bu zamana kadar.

Müslüman Türkler olarak, Doğu Türkistan bizim derdimiz olmalı. Gönül yaramız halini almalı. Doğu Türkistan' da ki gelişmeler bizim gündemimizi teşkil etmelidir. Cennet mekan İsa Yusuf Alptekin kadar olmasa da Doğu Türkistan bizim davamız olmalıdır.

Çünkü Doğu Türkistan biziz, bizde Doğu Türkistan...

KOMÜNİST ÇİN'İN, DOĞU TÜRKİSTAN'DAKİ DOĞUM KONTROL SİYASETLERİ

Arslan ALPTEKİN İSA YUSUF ALPTEKİN VAKFI BAŞKANI

KARARNAMELERLE YÜRÜTÜLEN BASKI VE SOYKIRIM SİYASETİ:

Komünist Çin Yönetimi» Doğu Türkistan'da Müslüman Türk kadını üzerinde, onların ve ailelerinin izni ve rızası olmaksızın kürtaj ve kısırlaştırma siyasetleri uygulamaktadır.

Komünist Çin Doğum Kontrol Siyasetleri Doğu Türkistan'da son birkaç on yıldan bu yana değişen siyasetlerin uygulamaları göz önüne alındığında, gittikçe artan insanlık dışı bir kontrol ve baskı göze çarpmaktadır.

DOĞU TÜRKİSTAN'DAKİ DOĞUM KONTROL SİYASETLERİ

Resmi olarak kabul edilen "Bir Aileye Bir Çocuk" siyaseti aslında 10 milyonun üzerinde nüfusa sahip azınlıklar için geçerli olup, 8 milyon nüfuslu Doğu Türkistan (Çinli Yetkililerin iddia ettikleri rakam) bu uygulamanın dışında tutulmalıdır. Bununla birlikte, 1982 yılında Komünist Çin Yönetimi, doğum kontrolü konusunda ulusal bir karar almıştır. Söz konusu karar da şöyle denmektedir: "Uygulanan Doğum Kontrol Siyasetleri mevcut durumun gerektirdiği Ölçülere göre zaman, zaman hafifletilebilse bile, milli azınlıklar aile planlaması konusunda cesaretlendirilmek zorundadır".

Halbuki hafifletici siyasetler, pratikte uygulamanın ertelenmesi ve gerçekte uygulanacak baskı siyasetinin aşamalı olarak yürürlüğe girmesi anlamın taşımaktadır. Nüfus artış hızının kontrolünden ve aile planlamasından sorumlu Komünist Merkez Komitesi ve Devlet Konseyi, bu durumu şu sözlerle savunmaktadır: "Aile planlaması milli azınlıklar arasında da mutlaka uygulanmalıdır. Çünkü bu uygulama azınlık milliyetlerin sözüm ona hem ekonomik ve kültürel seviyelerini yükseltmekte hem de o milliyete mensup üyelerin gelişim düzeylerini artırmaktadır". Aile Planlama Komisyonu ile Azınlık İşleri Komisyonunun 1993 yılında ortaklaşa düzenledikleri bir konferansta aile planlamasının azınlık milliyetler içindeki uygulamalara merkez teşkil edecek önlemler görüşülmüştür.

Komünist Çin'in halihazırdaki milli doğum kontrol politikası, Doğu Türkistan "azınlık" Müslüman Türk kadınların; şehirde 2 çocuk, kırsal bölgede 3 çocuk sahibi olmasına izin vermektedir. Müslüman Türk kadınının çocuk doğurabilmesi için resmen evli olması ve 25 ila 35 yaş arasında bulunma zorunluluğu vardır. İkinci bir çocuğa hamile kalmak isteyen Müslüman Türk kadın, tekrar hamile kalabilmek için en az 4

yıl beklemek zorundadır. Bu şartlara aykırı doğum yapan kadınlar, hem kürtaj ve/veya kısırlaştırma uygulamalarına, hem de ciddi sosyal ve iktisadi kısıtlamalara maruz kalmaktadır. İsminin gizli kalmasını talep eden bir hemşire, 3 yıl çalıştığı bir Devlet Hastanesinde söz konusu kürtaj ve kısırlaştırma siyasetleri uygulandığını doğrulamıştır. (Beynelmilel Af Örgütü raporu) . Hemşire ifadelerinde şu gerçekleri ortaya koymuştur: "Doğu Türkistanlı Müslüman Kadınların 2 çocuk sahibi olma hakları var. Ama bir çocuğu var ise bu ideal durum olarak görülür Komünist Çin Yetkililerine göre herkesin katılması zorunlu olduğu toplantılarda, tek çocuğa sahip olmanın nimetleri anlatılır. Eğer ilk çocuktan sonra kısırlaştırılırsa iyi bir vatandaş olma onuruna sahip olarak ödüllendirilir. Ayrıca ikinci çocuğunu devlet hastanelerinde doğuran kadınlar otomatik olarak kısırlaştırılırlar".

1992 yılında Mecburi Doğum Kontrolü ile ilgili yeni bir takım yönetmelikler de kabul edilmiştir. 8 Mayıs 1992 tarihinde kabul edilen yönetmeliklerde ödül ve cezalar öne çıkarılmış, geç evlenme, geç doğum, uzun aralıklarla doğum yapmak ve tek çocuk sahibi olma ve her halükarda üç çocuğu aşmama teşvik edilmiştir.

Edinilen bilgilere göre, Çin'de doğum kontrol siyasetinin en yoğun olarak uygulandığı bölgeler Doğu Türkistan ile Tibet'tir. Bu durum Beynelmilel Af Örgütü tarafından da aynen onaylanmaktadır. 1982-1990 yılları arasında Doğu Türkistan Müslüman Türklere 2 çocuk izni verilirken, 1990 dan sonra ise bu sayının bire indirildiği görülmektedir. Ayrıca, fazla çocuk için verilen ceza tutan 7000 Yuana (takriben 1400 dolar) çıkarılmıştır ki, bu rakam ortalama bir çiftçinin sekiz yıllık gelirine eşittir. Cezayı ödemezlerse, zorla hastaneye götürülmekte ve kürtaja tabi tutulmaktadır.

KALİTE KONTROL

Komünist Çin Yönetimi, Ekim 1994 yılında "Ana ve Çocuk

Sağlığı Kanunu" adı altında bir kanunu kabul etti. Söz konusu kanun ile hükümet, ana ve çocuk sağlığı adı altında tüm evlilik ve doğumları kontrol altına alma konusunda tekel yetkisi elde etmiştir. Kanun; açıkça, çocukların hastalıklardan korunması amacıyla gerekirse anne üzerinde kısırlaştırma, kürtaj, ve engellemeler uygulanabileceğini hükme bağlamıştır.

Hamileyken doktora giden kadınlar, otomatik olarak tıbbi incelemelere tabi tutulmakta ve doğum için uygun olup olmadıkları tespit edilmektedir. Benzer şekilde ceninler kalıtıma bağlı hastalıklar yönünden incelenmekte ve gerekirse kürtaj uygulamasına başvurulmaktadır. Bununla birlikte, tüm bu uygulamalarda çiftlerin rıza ve isteklerinin değerlendirilmeye alındığını gösteren örnekler ise son derece az rastlanmaktadır. Bunun anlamı açıktır: Devlet, hangi ebeveynin "sağlıklı" ve "yeterli" olduğunu kendi kararlaştıracağını belirtmektedir. Yani sağlıklı ve yeterli değerlendirmeleri, mevcut durumun sağlık bakımından teşhisinden çok siyasi tercihlere göre şekillenmektedir. Söz konusu siyasetler, zaten Çin'in bazı bölgelerinde yerel düzeyde yasalaşmıştı. Ama bunun ulusal düzeye sıçraması, şiddetle ve titizlikle uygulamaya konulması bu kanun ile başlamıştır. Ancak, bu kanun da tek başına yeterli olmamış, ek birtakım kararnamelerle güçlendirilmiştir: "Yerel hükümetler, özerk bölgeler ve belediyeler, mevcut durumun çizdiği çerçeve içerisinde doğum öncesi tıbbi yardımların uygulanması için gerekli her türlü tedbiri almalıdır". Her türlü yoruma açık bir kararname. Şu açıklama: Doğum kontrolünden sorumlu resmi yetkilileri, kime karşı, ne zaman ve ne şekilde doğum hakkını sınırlayıcı önlemler alacağını belirlemede tamamen özgür hale getirmiştir. Olayı Doğu Türkistan açısından incelediğimizde, cinsiyet ve doğum hakkı konularındaki sınırlamaların daha da fazla olduğu gerçeği öne çıkmaktadır.

Komünist Çin Yönetimi, Doğum kontrolü uygulamalarını yaygınlaştırmak ve bu husustaki sınırlamaları meşrulaştırmak için yeni bir mantık ortaya koymuştur. Bunun adı "nüfus kalitesidir". Burada dikkati çeken nokta, söz konusu kavramın nüfus miktarını değerlendirmeye almadan ve yalnız Çinli olmayan azınlıkların üzerine geliştirilen bir kavram olduğudur.

Komünist Çin Kamu Sağlığı Bakanı Chen Minzhang, kendi önerisi olan yasa tasarısında: Doğumların kalitesi incelenirken devrimci esasların, etnik azınlıkların, sınırların ve ekonomik açıdan gelişmemiş olanların dikkate alınması ve devletin bu konuya eğilmesi gerektiğini belirtmiştir. Anlaşılacağı üzere, "azınlıklar", "devrimci esas", ve "sınırlardan" kasıt Doğu Türkistan ve Tibet'tir.

Doğu Türkistan hakkındaki yönergeler 1992 yılında yeniden düzenlendi ve "nüfus kalitesi" doğum kontrolünün yeni bir aracı olarak devreye sokuldu, "az ama sağlıklı doğum" sloganıyla da resmi hale getirdi. Böylece soykırım siyaseti resmen uygulanmaya konuldu.

MECBURİ DOĞUM KONTROL SİYASETİNİN UYGULANMASI

Mecburi Doğum Kontrolü ve Zoraki Kürtaj Siyaseti:

Gerçekten, yaşama hakkını ihlal eden uygulamalardan biri doğum kontrolüdür. Yani anne ve babanın izni ve rızası alınmadan uygulanan kürtajdır. Zorla kürtaj aile kurumuna karşı bir sınırlama getirmektedir. Halbuki, İnsan Hakları Beynelmil Beyannamesi (Madde 16 / 3) de "Aile toplumun doğal ve temel birimidir ve toplum ve devlet tarafından korunur" denmektedir. Ayrıca, Ekonomik, Toplumsal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi (Madde 12/2 A) "sözleşmeye taraf devletlerin ölü doğum oranı ve çocuk ölümlerinin azaltılması ve çocuğun sağlıklı gelişmesi için önlemler alması gerektiği" belirtilmiştir.

Bununla birlikte, Çin'in taraf olduğu Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Kaldırılması Sözleşmesi (Madde 11 / 1. f) de "taraf devletler doğurganlığın korunması için gerekli önlemleri alır" ve (Madde 16 /1.e) de "taraf devletler kadınlara erkeklerle eşitlik temeli üzerinde, çocukların sayısı ve zamanlaması konusunda özgürce ve sorumlu olarak karar verme hakkını sağlamak için uygun Önlem alır" denmektedir.

Aynı şekilde, Çin'in taraf olduğu Çocuk Hakları Sözleşmesi (Madde 6. paragraf) "taraf devletler her çocuğun tabii yaşama hakkını tanıır" ve (Paragraf 2) "taraf devletler çocuğun hayatta kalması ve gelişmesini bütün imkanlarıyla azami derecede temin eder" demektedir. Bundan başka, Çin'in taraf olduğu Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi (Madde 2 bent d) "grup içinde doğumları önlemeyi amaçlayan önlemlerin alınması" denmektedir.

Birleşmiş Milletler Beynelmil Nüfus ve Kalkınma Konferans Eylem Planı, Kahire 1994 derki:

"Devletler, her türlü ayrımcılık ve baskıdan uzak siyasetler uygulama hususunda gereken tüm tedbirleri almalıdır". Doğum kontrol yönergelerinin belirlenmesi ve yürürlüğe konması, Doğu Türkistan'da bölgeden bölgeye, kasabadan köye, yerel yetkililerin tercihlerine bağlı olarak zaman, zaman değişiklik göstermektedir. Hatta bazı kırsal bölgelerde hiçbir yetkiye dayanmadan çocuk sayısına sınır getirebilmektedir.

Yukarıdaki tanımlamalarda görüldüğü gibi, Birleşmiş Milletler nezdinde Doğu Türkistan'daki ihlaller sadece yaşam hakkına yönelik bir tecavüz olmamakta, aynı zamanda bu planlı, sinsi ve kasıtlı bir soykırım siyaseti olarak kabul edilmektedir.

CERRAHİ MÜDAHALE - KÜRTAJ;

Doğum Kontrolünde Doğu Türkistanlı Müslüman Türk kadınlarına uygulanan 2 tür CERRAHİ müdahale vardır: Kürtaj ve Kısırlaştırma. Acısız ve ağrısız doğum kontrol metotları hemen uygulanmamaktadır. Bu sağlıklı doğum kontrolü yöntemleri Çin yasalarında da mevcut değildir. Denemiş sağlıklı doğum kontrol yöntemleri: (doğum kontrol hapı, rahim içi aletler "spiral ve prezervatif) bulunmasına rağmen, tüm uygulamalarda yalnızca kürtaj ve kısırlaştırma temel yöntem olarak bilinçli ve sistemli bir şekilde uygulanmaktadır. Komünist Çin Yönetimi, cerrahi

müdahalelere alternatif olan doğum önleme yöntemlerine başvurma konusunda hiç de istekli değildir. Doğu Türkistanlı Müslüman Türk Kadınlar, kısırlaştırılırken veya kürtaja tabi tutulurken, onların küçük, yaş, fakir, işsiz, bekar, hasta vb. olmalarına kadar birçok bahane ileri sürülmektedir.

Doğu Türkistan'da iki çeşit doğum kontrol ekibi görev yapmaktadır. Bir Çin Hastanelerinde daimi olarak hazır bulunmakta, diğer ekip ise mobil olarak kırsal alanlarda ve çiftçilerin yoğun olarak yaşadığı bölgelerde çalışmaktadır. Her iki ekip, ne kadar çok Müslüman Türk Kadınlarına kısırlaştırma ve kürtaj uygularsa, bunlara devlet o kadar çok parasal destek vermektedir. Devlete bildirilen cerrahi müdahaleye tabi tutulan Müslüman Türk Kadın sayısı arttıkça, devletin, doktorlara gönderdiği mali yardımın boyutu da büyümektedir.

KISIRLAŞTIRMA:

Müslüman Türk'ün ürümesine engel olma siyaseti: SOYKIRIM;

Doğu Türkistan'da kürtaj temel doğum kontrol yöntemi olarak uygulandığı halde, resmi ağzılarda daha basit ve kesin (SOYKIRIM için) çözüm olan kısırlaştırmadan bahsedilmektedir. Kısırlaştırma tercih edilmekte ve tüm resmi tüzüklerde üstü kapalı olarak tercih edildiği vurgulanmaktadır. Yerel Komünist Çin Yetkilileri yaptıkları açıklamada. Özellikle kırsal alanlarda bu yöntemin uygulanmasını savunmakta ve Doğu Türkistanlılar üzerinde yapılacak toplu kısırlaştırma için kredi sağlandığını belirtmektedir. Kolayca anlaşılacağı üzere doğum kontrol ekipleri Doğu Türkistan'da bilhassa kırsal bölgelerde hummalı bir faaliyet içine girmiş ve 1986 yılından itibaren oldukça yoğun bir şekilde kısırlaştırma operasyonları gerçekleştirmişlerdir, bu operasyonlar şiddeti artarak günümüze kadar gerçekleşmiştir.

1990 yılında yetkililerin açıkladığına göre, bir çoğu çocuk denecek yaşta olan yüz binlerin üzerinde Müslüman Türk kadını kısırlaştırılmıştır. Bu operasyonların gönüllü yapıldığına dair elde hiçbir kanıt bulunmazken, yine aynı Komünist Çin yetkilileri tarafından yapılan açıklamada "etkili ve zorlayıcı birtakım önlemlerin aile planlaması çalışmalarının güçlendirilmesi amacıyla uygulandığı" açıklamasını da yapmışlardır. 1990 dan bu yana milyonlarca Müslüman Türk Kadın ve Erkeğin kısırlaştırıldığını Beynelmielel Af Örgütü'nün raporlarından öğreniyoruz.

Bazı Müslüman Türk kadınların kısırlaştırılmaya sağlık açısından elverişli olmadıkları yönündeki tüm açıklamalarına rağmen, söz konusu kadınlar yıllık gelirlerini aşan tutarda maddi cezaya tabi tutulmakta, bu cezayı ödeyemedikleri takdirde ise yasalara uyma konusunda ciddi tehditlere maruz kalmaktadır.

DOĞUM KONTROL SİYASETLERİNDE GÜÇ KULLANIMI

FİZİKSEL GÜÇ KULLANIMI:

Doğu Türkistan'da uygulanan doğum kontrol

siyasetlerinde güç kullanıldığına dair elimizde yeterli kanıt bulunmaktadır. Komünist Çin Yönetmeliklerinde de güç kullanımının varlığı doğrulanmaktadır. Söz konusu Yönetmeliklerin, "Zorunlu Kürtaj ve Doğum Kontrol Siyasetleri" başlığı altında ayrıntılı biçimde açıklandığı üzere, plan dışı yapılan doğumlarda zorunlu olarak kısırlaştırma söz konusu olmaktadır.

Komünist Çin Yetkililerinin senelerden beri Doğu Türkistan'da uyguladığı Doğum Kontrol Siyasetinde açık olan gerçek şudur ki; Komünist Çin'in doğum kontrol siyasetleri eğitim amaçlı olmayıp, Müslüman Türk'ün imhasını sağlamak için çıkarılan acımasız kanuna dayanmaktadır. Ve kanun koyucunun uygulamaları da en azından son aşamada güç kullanımını beraberinde getirmektedir.

Komünist Çin'in aile planlaması siyasetlerinde uyguladığı güç kullanımı, resmi belgelerde ve tartışma ortamlarında daha yumuşak ifadeler kullanılarak geçiştirilmektedir (Çin sinsiliği ve aldatmacılığı). Beynelmielel Af Örgütü de benzer konularda açıklamalarda bulunmuştur. Söz konusu örgütün raporlarında şunlar yer almaktadır; "Çin'in zorunlu kürtajı yumuşatmak için kullandığı ortak ifade genellikle "tedaviye yönelik önlemlerdir". Bazen de "teknik hizmet" olarak söylenmektedir". Aynı örgütün raporunda: "Çin Aile Planlama Siyaseti, maksatlı bir güç kullanım siyasetidir" denmektedir.

EKONOMİK GÜÇ KULLANIMI:

Doğum Kontrol Siyasetlerine ilişkin bütün yönetmeliklerinde mali bakımdan verilecek ödüller ve cezalar detaylı bir biçimde anlatılmıştır. Yönetmeliklerde, devlet kuruluşlarında, sanayide ve iş birimlerinde kadınların geç evlenmeleri, geç çocuk doğurmaları ve tek çocuk sahibi olduklarına dair belge almaları durumunda daha uzun doğum izni kullanabileceklerini belirtmektedir. İşçiler ve memurlar, geç evlenmeleri evlilik izinlerine ilave olarak 1 hafta daha izin kullanabilmektedir. Bu yönetmeliklere göre aile planlamasına uyan çalışanlara iş verence sağlanacak mali yardımlar konusunu düzenlemektedir. Buna göre, plana uygun doğum yapan çalışanların seyahat ücretleri ile hastaneden alacakları belge ile kanıtlamak kaydıyla tıbbi masraflarında %50 indirim yapılması öngörülmektedir. 1992 yılında yürürlüğe giren yönetmeliğin "SINIRLAMALAR VE YASAKLAR" adlı maddesi plan dışı yapılacak doğumlarda uygulanacak cezaları hükme bağlamıştır. Buna göre Doğu Türkistan'da Müslüman Türk Kadınlar plan dışı doğum yapmaları durumunda, ikinci çocuk için 500 yuan (100 dolar) ceza ödeyecek ve çiftlerden hiçbiri iki yıl boyunca ekstra hizmetlerden (promosyon, İkramiye vb.) yararlanamayacaklardır. Üçüncü çocuk doğurmaları durumunda ise ceza miktarı 1000 yuan daha arttırılacaktır.

Tek çocuktan fazla çocuka sahip Müslüman Türk kadınlara karşı uygulanan ekonomik baskılar bununla da sınırlı değildir. Çiftler, plan dışı doğum halinde unvan indirimi ve işsiz kalma tehlikesiyle karşı karşıya kalmaktadır. 500 ila 3000 Yuan (100 ila 600 dolar) arasında değişen para cezaları da cabasıdır, (bu rakamlar, çalışanların ortalama 1 ila 6 yıllık gelirine eşittir.) Ayrıca, kürtaj olan ya da kısırlaştırmayı kabul eden kadınlara özendirici mali yardım yapılmaktadır.

Beynelmielel Af Örgütü'nün raporlarına göre, "Kısırlaştırılan

kadınlar ödül olarak 1000 yuan (200 dolar) ve bir battaniye alıyorlar. Ama bir kadın üçüncü çocuğunu dünyaya getirmişse, hemen, hemen bütün yaşam olanakları elinden alınıyor. Kamuya ait mağazalarda yiyecek alamıyor, seyahat izinleri iptal ediliyor, eğitim hakkı sınırlanıyor, kamu da çalışma yasağı getiriliyor ve gayrimenkul satın alma hakkı elinden alınıyor". Halbuki, resmi olarak ilan edilen tek ceza para cezasıdır. Bu da 1995 rehber düzenlemelerinde yer almıştır.

Bu baskılar genel olarak idari baskılar ve para cezaları olarak ortaya çıkmaktadır. Özellikle geçim standartlarının zor olduğu bölgelerde uygulanan para cezaları oldukça etkili olmaktadır. Kadınlar, başka çareleri olmadığı için kısırlaştırmayı veya kürtajı kabul etmek zorunda kaldıklarından bahsetmişlerdir. Kadınları kürtaja zorlamak için kullanılan para cezaları, güçlü bir ayrımcılık silahı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yiyecek karnesi, seyahat etme, gayrimenkul satın alma, okula kayıt yaptıрма, işe girme ve diğer yasal olanakları sağlayan kimlik belgeleri plan dışı doğan çocuklara verilmemektedir. Normalde bir çocuk, yiyecek karnesi sayesinde devlete ait dükkanlardan aylık belirli miktarlara kadar ucuz fiyatla yiyecek almaktadır. Yiyecek karnesi olmayanlar ise, en temel gıda maddesi olan tahılı bile serbest piyasa koşullarında işlem gören dükkanlardan pahalıya satın almak zorunda kalmaktadır. Burada, Doğu Türkistanlı Müslüman Türk Kadınlarının nasıl kürtaja veya kısırlaştırmaya zorlandıkları açıkça gözükmektedir.

TERSİ durumunda yaptırımlar devreye girmektedir. İki yıl boyunca belirlenen hedefleri tutturamayan ekiplerin bulunduğu bölge başkanlarına hemen ağır bir yazı yazılmakta ve ciddi şekilde uyarılmaktadır. Hedeflerin tutturulmasından sorumlu olanların durumu incelenmekte ve unvan indiriminden başlayarak görevden uzaklaştırılmaya kadar birçok cezaya çarptırılmaktadır.

Komünist Çin Yönetimi, kota sisteminin diğer doğum kontrol yöntemleriyle birlikte Doğu Türkistan içinde uygulanmasının önemini şu sözlerle vurgulamaktadır. "Doğum Kontrol Siyasetlerini adım, adım uygulamak zorundayız. Bunun için, köylerde olsun kasabalarda olsun, aile planlamasından sorumlu liderlere güçse güç, kaynağa kaynak, yetkiyse yetki... Ne gerekiyorsa vermeye hazırız."

Yeter ki, bir an önce Müslüman Türkleri tarih sahnesinden silmek için imha etsinler, işte size Büyük ve Medeni Çin Devleti, Terörizmle Savaşta Güvenilir Ortak, Orta Doğu da Harp istemeyen güya İnsancıl Çin Halk Cumhuriyeti: Zavallı, Korumasız, Silahsız CENİNLERİ öldürtmek için caniler çetesi oluşturup, Müslüman Türk Cenini öldürtmek için, Hamile Masum, Çaresiz Müslüman Türk analarıyla Savaşan Büyük Devlet...

DOĞUM KONTROL SİYASETLERİNİN DOĞU TÜRKİSTAN MÜSLÜMAN TÜRKLERİNE ETKİSİ

Kadınlar, doğurganlık üzerinde özgür olmalıdır.

Hükümetler, ve yerel örgütler, aile planlaması çalışmalarında kadın ve erkek arasında ayırım gözetmemelidir. Hükümetler, kullanımına izin verdikleri doğum kontrol metotlarının sağlıklı, güvenli ve etkili olmasına dikkat etmelidir.

KADIN GELİŞİMİ İÇİN GELECEĞE DÖNÜK STRATEJİLER,

(Dünya Kadınının Son On Yıl Üzerine BM Konferansı, Nairobi, Kenya, 1985) Bu siyasetleri incelerken iki konu üzerinde önemle durulması gerekmektedir: Bunlardan ilki sömürgecilik, diğeri ise temel insan haklarından olan birisi olan doğum hakkıdır. İlk planda sorulması gereken soru, uygulanmakta olan siyasetlerin mevcut nüfus problemlerine çözüm getirip getirmediği değil, askeri güçle İŞGAL altına alınan bir bölgede yaşayan milletler üzerinde doğum kontrol siyasetleri uygulanmasının Beynelmillel Hukuklar çerçevesinde, kanuni veya ahlaki dayanağı olup olmadığıdır. Doğu Türkistan'da ciddi ve sistematik ihlalleri söz konusu olduğu hususunda yeterli kanıta sahibiz. Bu iki temel problemi bir arada düşündüğümüz de ise, Doğu Türkistan Müslüman Türk halkının kendi Anavatanında yaşama hakkı üzerinde ciddi tehdit oluşturduğu göze çarpmaktadır. KÜLTÜREL KİMLİK

Genelde sömürgeciler, sömürge altına aldıkları uluslardan daha fazla kaynak ve bilgi birikimine sahiptir ki bunları da çoğunlukla sömürgeci güçlerini kullanarak elde etmişlerdir. Bunun sonucunda yerli halk gittikçe fakirleşmekte ve en son aşamada "kısmen veya tamamen psikolojik yıkım yaratmak için kasıtlı olarak dayatılan yaşam şartları", Irk Ayrımcılığının Önlenmesi ve Cezalandırılmasına Dair Beynelmillel Sözleşme ile Soykırım Önlenmesi ve Cezalandırılmasına dair sözleşmelerde belirtilen hükümlerin açık birer ihlali haline gelmektedir.

Uygulanmakta olan doğum kontrol siyasetleri ile Komünist Çin Devlet teşvikiyle aç sefil Çinli göçmenlerin bölgeye yerleştirilmesi, Doğu Türkistanlı Müslüman Türklerin kendi topraklarında azınlık haline gelmelerine neden olmuştur. Yapılan tahminlere göre Doğu Türkistan Kadın Nüfusunun % 22'nin üzerinde bir bölümü yeniden doğum yapamayacak hale gelmiştir. Bu hakikatler karşısında önümüzdeki dönemlerde Doğu Türkistan'da Müslüman Türk Nüfusu en az % 22 oranında azalacaktır. Dolayısıyla, zengin bir kültür ve şanlı bir tarihe sahip olan Doğu Türkistan'ın., gittikçe azalan bir nüfus inatla uygulanan doğum kontrolleri ve büyük teşviklerle getirilen Çinli göçmenler dikkate alındığında daha fazla dayanamayarak zamanla yok olacağını söylemek pek de yanlış olmasa gerek.

DOĞU TÜRKİSTAN DA DEĞİŞEN NÜFUS YAPISI

1980 yıllarında Komünist Çin yönetimi tarafından korkunç bir siyaset daha yürürlüğe sokulmuştur. Buna göre Doğu Türkistan'a on milyonlarca, Komünist Çin Devlet teşvikiyle, Çinli göçmen yerleştirilmeye başlanmıştır. Hem bu göçmen siyaseti ve hem de güç kullanılarak Doğu Türkistan'da uygulanan zorunlu aile planlaması siyasetleri Doğu Türkistan'ın Din, Kültür, Millî ve insan varlığını tehdit altına

almaktadır.

1952 yılında Mao Zedong, Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin Doğu Türkistan siyasetine ilişkin Direktiflerine uygun olarak yaptığı açıklamada şunları söylemiştir: "Uygur Özerk Bölgesi (yani Doğu Türkistan) çok geniş bir alana yayılmasına rağmen, yerleşimi az olan bir bölge. Bundan dolayı, bölgenin nüfusunun tedrici olarak 200 milyona çıkarılması lazım".

Çinli göçmenlerin, Doğu Türkistan'a yerleşmesi için hükümet tarafından birçok avantajlı uygulamalar devreye sokulmuştur. Bunlar arasında, barınma, tedavi, taşınma, kültür ve eğitim, ve ekonomik teşvikleri sayılabilir. Doğu Türkistan'da çalışan bir Çinli, Çin'de bir yılda kazandığı ücretin 100'lerce misli fazlasını kazanmaktadır. Çinli girişimciler, Doğu Türkistan'a yatırım yapmaları durumunda çeşitli vergi muafiyetlerinden yararlanmakta, ayrıca düşük faizli kredi olanaklarına sahip olmaktadır. Ama Doğu Türkistanlı işadamlarının yeterlilik belgesine sahip olsalar dahi kendi öz vatanlarında iş kurlmaları hemen, hemen imkansız hale getirilmiştir.

Haziran 1987 tarihinde Deng Xiaoping, Çinli girişimcileri Doğu Türkistan ve Tibet'e yönelmeye teşvik ettiği konuşmasında aşağıdaki beyanatta bulunmuştur. "Yerel nüfusun Çinli göçmenlere ihtiyacı var, çünkü Özerk bölgelerimizin az nüfustan ile kendi kendini geliştirmekte hayli zorlanacaktır.

1949 yılında Doğu Türkistan nüfusunun % 3 ünü oluşturan Çinlilerin oranı şuanda % 53 ü aşmış bulunmaktadır. Bu durum, 50 yıldır süren göçmen siyaseti ile Çinli aç işsizlerin ve Çinli suçluların kontrolsüz şekilde Doğu Türkistan'a akın edip yığılmasından kaynaklanmıştır.

Asya İzleme Komitesinin raporuna göre, bu çeşit ayrımcılık siyaseti 1981'de Komünist Çin'in de taraf olduğu BM Anlaşmalarından biri olan Her Türü Ayrımcılığa Karşı Beynelmîlel Sözleşmenin açık bir ihlali durumundadır. Çinli Göçmen sayısının hızla artması ve Müslüman Türklerinin nüfusa oranının sürekli düşmesi, aslında de-facto (yürürlükteki durum) bir ayrımcılık olarak düşünülebilir. Çünkü barınma, gerekse eğitim, ve sağlık alanlarında Doğu Türkistanlı Müslüman Türklerin haklarını ciddi olarak sınırlamaktadır. Çinli kadroları oluşturan 'uzmanlar ve teknisyenlere' yer açmak için inşa edilen alt yapı yatırımları ve memurlar için sağlanan avantajlar, bunların yanında bir de "Han Şovenizmi" dikkate alındığında sosyal hizmetler bakımından Çinliler lehine ve Doğu Türkistan Müslüman Türklerin aleyhine çok açık ve seçik bir ayrımcılığı gözler önüne sermektedir.

TEHLİKEDEKİ MÜSLÜMAN TÜRK KADIN SAĞLIĞI

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından yapılan tanıma göre Sağlık, "yalnızca hastalığın varolmaması olarak değil, aynı zamanda fiziksel, sosyal ve psikolojik vücut rahatlığının bir arada bulunması olarak belirtmiştir". Doğu Türkistan Müslüman Türk Kadını sadece sağlık açısından tehlike altında değildir, doğum kontrol siyasetlerinin psikolojik etkileri

de yıkıcıdır. Çünkü söz konusu siyasetler kadının üzerindeki kontrol hakkını ortadan kaldırmaktadır. Beynelmîlel Af Örgütünün raporlarına göre: "Resmi olmayan gözlemciler bile, Doğu Türkistan'daki Müslüman Türklere yönelik sağlık koşullarının Çin'in diğer bölgelerinden (Tibet hariç) çok daha kötü ve yetersiz olduğunu belirtmektedir.

Büyük miktarlarda yer altı ve yer üstü zenginliklere sahip olmasına rağmen Doğu Türkistan'daki az gelişmişlik ve ekonominin (Doğu Türkistan Müslüman Türklerinin aleyhine) ihmal edilmesi de sağlık koşullarının iyileşmesini engellemektedir. Doğu Türkistan'daki Müslüman Türk çocuklardaki kötü beslenmenin yaygın olduğu ve çocuk sağlığını korumaya yönelik önlemlerin (aşı kampanyaları ve TB kontrolleri) çok yetersiz olduğu ifade edilmektedir. Dünya Bankası İstatistikleri de, bebek ölümlerinin Çin'in diğer bölgelerine oranla Doğu Türkistan'da daha fazla olduğunu göstermektedir. Çin'de her 1000 bebekten 43 ü ölürken, bu sayı Doğu Türkistan'da 200 kadar yükselmektedir.

Kürtaj ve Kısırlaştırma, her şeyden önce bir kadın sağlığı sorunudur. Birçok tanık ifadelerinde belirtilen sağlık problemlerinin, kürtaj ve kısırlaştırmaya bağlı olarak meydana geldiği görülmektedir.

Kürtaj ve Kısırlaştırma operasyonları, üzerinde operasyon yapılan kadının rızası ve sağlık durumu dikkate alınmadan, sağlıksız yöntemler ve koşullarda yapılmaktadır. Ortaya çıkan sağlık problemleri genelde benzer özellikler göstermektedir. Hatta bazı görüşlere göre, ölüm ve kalıcı hastalık ile sakatlıklara varan durumların görüldüğü söylenmektedir. Mecburi Kürtaj ve Kısırlaştırma müdahalelerin bitiminde kadınlara her hangi bir tedavi veya bakım yapılmamakta.

DOĞU TÜRKİSTAN MÜSLÜMAN TÜRK KADINININ GEBELİK HAKKINI SAVUNMAK

Sonuç itibarıyla, İSA YUSUF ALPTEKİN VAKFI'NIN asıl önceliği, BM Beynelmîlel İnsan Hakları Beynamesinde Kadınlara öngörülen Gebelik Haklarının, Doğu Türkistan MÜSLÜMAN TÜRK KADININA DA, KENDİ YURDUNDA, ANAVATANINDA, DOĞU TÜRKİSTAN'IN DA, serbestçe doğurma hakkını yeniden kazanması için gereken girişimlerde bulunmaktır. Bunu amaçlarken, Komünist Çin'in aile planlaması siyasetlerine ve uygulamalarına bütünüyle karşı çıkmaktadır. Burada üzerinde durulması gereken en önemli nokta şudur: Karşı çıkılan asıl unsur BM Beynelmîlel aile planlaması siyasetlerinin kendisi değildir. Asıl itiraz ettiğimiz, Doğu Türkistan Müslüman Türkleri tarafından RIZA GÖSTERİLMEMESİNE RAGMEN, Komünist Çin Devleti tarafından zorla yürürlüğe konulan acımasız, gaddar, insafsız ve insanlık dışı AİLE PLANLAMASI SİYASETLERİDİR Güvenilir ve acısız doğum ÖNLEMİ seçeneklerini devre dışı bırakan, hakları kısıtlayıcı ve cezaya tabi kontrol uygulamaları dini ve ahlaki olarak da bir suçtur, her şeyden önce.

İsrarla kürtaj ve kısırlaştırma metotlarının kullanılması Müslüman Türk Kadını için oldukça aşağılayıcı bir durumdur. Bütün bunlar. Yalnızca ETİK değerlerin ayaklar altına alınmasıyla kalmamakta, aynı zamanda kadın özgürlüğü ve doğum yapma hakkını düzenleyen bütün Beynelmîlel

Anlaşmaların da ihlali anlamına gelmektedir.

Doğu Türkistan Müslüman Türk Kadını, aile planlaması eğitimleri ve uygulamaları ancak ve ancak güvenli bulduğu ve kendi istediği sürece katılabilmelidir. Bunu sağlayacak ilkeler de aşağıda 2 Madde halinde belirtilmiştir.

1. BASKICI SİYASETLERE SON VERİLSİN VE GÖNÜLLÜ AİLE PLANLAMASI VE UYGULAMALARI BAŞLATILSIN.

2. AİLE PLANLAMASI ANCAK EĞİTİM VE GÜVENİLİR METOTLARLA UYGULANABİLİR. ANNE VE BABANIN İMZASIALINMA ŞARTI DA OLMALIDIR.

NÜFUS VE KADIN KONULARINDA BEYNELMİLEL HUKUK VE SÖZLEŞMELER

Gebelik hakkı, beynelmilel hukuk, beynelmilel insan hakları ile ilgili belgeler ve diğer Birleşmiş Milletler belgelerinde belirtilen belgeler temel insan hakları arasında yer almaktadır. Bu hak, ebeveynlerin aile sayısı, kapsamı ve çocuk yapmalarının zamanlaması konularında tamamıyla özgür olduklarını anlatmakta up, bu amaca götüren gebelik öncesi ve sonrasındaki tüm sağlık hizmetleri ve bilgilendirme aşamalarından en üst düzeyde pay sahibi olmalarını anlatmaktadır.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER BEYNELMİLEL NÜFUS VE KALKINMA EYLEM PLANI, KAHİRE 1994

Beynelmilel hukuk ve sözleşmeler açıkça ortaya koymaktadır ki gebelik hakkı temel bir insan hakkıdır ve nüfus siyasetleri yalnızca iktisadi çıkarlar göz önünde bulundurularak yapılmamalı, uygulandığı toplumun siyasi, sosyal, kültürel ve dini unsurları dikkate alınmalıdır. Söz konusu sözleşmelere, Birleşmiş Milletler Kadın Komisyonunun 1976 da kabul ettiği kısa adı CEDAW olan Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesine Dair Sözleşme örnek olarak gösterilebilir. 1981 yılında yürürlüğe giren bu anlaşma Komünist Çin tarafından da imzalanmıştır.

Söz konusu anlaşmanın 14.2 (b) maddesi, aile planlamasında herkesin yeterli sağlık bakımı, bilgi ve danışmanlık hizmetlerinden yararlanması ihtiyacının altını çizmektedir. Yine aynı konvansiyonun 16.1 (e) maddesi, "kadınların çocuk sayısını belirlemede özgür ve bu amaçla her türlü eğitim, bilgi ve araca ulaşma hakkına sahip olduğunu" belirtmektedir. Çin Halk Cumhuriyeti, 1979 Aralık ayında Meksika'da gerçekleştirilen "Birinci Dünya Kadın Konferansının" sonuç bildirisinde yer alan Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesine Dair Sözleşmeyi imzalayan ülkelerden biridir. Söz konusu anlaşmanın 16 maddesi, aile içi ilişkilerde kadınlara karşı her türlü ayrımcılığın önlenmesinde tüm tedbirlerin alınması gerektiğini hükme bağlamış ve özellikle çocuk sahibi olma üe çocuk sayısını belirlemede Özgür ve sorumlu olacaklarını öngörmüştür. Komünist Çin de bu anlaşmanın imzacı devletlerinden biri olarak söz konusu taahhüde girmiştir. Tabii Doğu Türkistan'daki gerçek durum şüphesiz bunun tam tersini göstermektedir.

Kadınların statüsünün geliştirilmesine yönelik başka bir karar 1985 yılında Kenya'nın başkenti Nairobi'de düzenlenen Kadın Gelişimi İçin Geleceğe Bakış Stratejileri (NFLSAW) adı altında Üçüncü Dünya Kadın Konferansında kabul edilmiştir. Konferansa katılan 157 Ülke, söz konusu stratejileri oybirliği ile kabul etmiştir. 1985 yılının Aralık ayında Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 40 oturumunda söz konusu stratejiler sadece bir oyeksikle kabul edilmiştir. (Karar NO: 40 / 108) . 1995 Eylül ayında Pekin'de düzenlenen

Dördüncü Dünya Kadın Konferansına öncülük eden tüm konferanslara da yukarıda bahsedilen stratejilere atıfta bulunulmuştur.

NFLSAW'NIN 159 maddesine göre, bütün doğum kontrol metottan ve ilaçları yeterli kalite, etkinlik ve güvenliğe sahip olmalı ve bu yöntemleri kullanan tüm kuruluşlar ve kriterleri sağlamaktan sorumlu durumda bulunmalıdırlar.

Komünist Çin, CEDAW'YI, diğer 6 BM İnsan Hakları Sözleşmesini ve BM Nairobi Kararlarını imzalamasına rağmen hala egemenlik haklarını öne sürerek bu anlaşmaları ihlal etmektedir. Bu ihaller, Beynelmilel Nüfus ve Kalkınma Konferansı Hazırlık Oturumunda (1992) hazır bulunan Komünist Çin delegesi Cui Tiankai tarafından "Farklı ülkeler farklı şartlara sahiptir" açıklamasıyla hakiki yüzünü itiraf etmiştir. Burada demek istediği, bütün bu Beynelmilel Anlaşmalar, Sözleşmeler bana vız gelir, nüfus politikalarında ben bildiğimi okurum. Benim amacım, Doğu Türkistan Müslüman Türklerini tarih sahnesinden silmektir bunu sağlayacak bütün yöntemleri uygulayım. Soykırım uygulamada tamamen Özgürüm, bundan da son derece haklıyım, bu uygulamalarımın biri Mecburi Doğum Kontrolü ve Zoraki Kürtaj ve Kısırlaştırma yoluyla ana rahmindeki bebekleri öldürmektir, bunun için dış müdahaleye izin vermem bir ülkenin en tabii hükümler hakkını savunuyorum. Bütün Dünyayı aldatmak ve hakikatleri iğfal etmek için imza da atarım, Müslüman Türklere karşı bildiğimi de okurum.

Bununla birlikte Doğu Türkistan'ın işgal altındaki durumu göz Önüne alındığında , söz konusu nüfus siyasetlerinin temel insan hakları ve Müslüman Türk Halklarının istekleri doğrultusunda yeniden gözden geçirilmesi gerekir.

Büyükük odur ki kimseye iltifat etmeyeceksin, hiç kimseyi aldatmayacaksın. Memleket için gerçek ülkü ne ise onu göreceksin ve o hedefe yürüyeceksin. Herkes senin aleyhinde bulunacaktır, seni yoldan çevirmeye çalışacaktır. İşte sen burada direneceksin. Önünde sonsuz engeller yığılacaktır. Kendini büyük değil, küçük, arsız hiç telakki edecek, kimseden yardım gelmeyeceğine inanarak bu engelleri aşacak, ondan sonra sana büyüksün derlerse bunu diyenlere güleceksin.

- Mustafa Kemal ATATÜRK

Doğu Türkistan:

Çin'in sakinleşmeyen (huzursuz) batısı

Joshua Kurlantzick

Editör/The New Republic

Özet: Üç yeni kitap Şincang'ın (Doğu Türkistan) uzun zulüm tarihini detaylı anlatıyor. Kitapların anlattığına göre buradaki Beijing rejimi her zaman çok sert olmuştur, ancak hiçbir zaman geçmiş birkaç yılda olduğu gibi kötü olmamıştır.

Joshua Kurlantzick The New Republic (Yeni Cumhuriyet)'in yabancı editörüdür.

"Şincang: Çin'in Müslüman Sınır Bölgesi" S. Frederick Star tarafından yayına hazırlanmıştır. "Şincang Çin'in Kuzeybatısındaki Müslüman Bölge" Michael Dillon "Yabani Batı Çin: Şincang'ın Uysallaştırılması" Christian Tyler.

1949'dan sonra Beijing'in, Çin'in batısındaki büyük eyalet olan Şincang'ı acımasızca sakinleştirmeye çalışması son 40 yıldır Batı'da hemen hemen görmemezlikten gelinmekte. Çin tarafından zulme uğramakta olan diğer gruplardan (Tibet gibi) farklı olarak Şincang'ın Müslüman sakinleri Uygurların bir karizmatik, İngilizce konuşan sözcüsü veya ortak bir sürgündeki örgütü olmamıştır; Türkiye'de sürgün hayatı yaşayan birkaç tanınan Uygur da çoğu zamanını kendi aralarında ağız kavgası yaparak geçirmiştir. Böylece Şincang yabancı hükümetlerin gündemine çok az girmiştir ve büyük ölçüde yabancılara kapalı olan bu bölge çok az akademisyen veya insan hakları örgütleri tarafından araştırılabilmiştir.

Bununla birlikte geçen on yılda Şincang'dan haber sızmaya başlamıştır. Sovyetler Birliği'nin yıkılmasıyla Çin, aniden Uygur Türkleriyle yakın etnik bağı olan Orta Asya'daki bağımsız cumhuriyetleri komşu olarak karşısında bulmuştur. Uygurlar bu Orta Asya cumhuriyetleri, Pakistan, Orta Doğu ve hatta ABD'yi gezmeye başlamış, çoğu zaman Şincang'a, özgürlük için savaşmaya eskisinden daha kararlı bir şekilde dönmüştür. Uygur ayrılıkçıların büyümesinden endişe eden Çin bölgeyi dünyanın idam başkentine çevirerek Şincang'ın kontrolünü daha sıkılaştırmıştır.

Kısmen Çin'in Büyük Açılım siyaseti ve kısmen de Orta Asya'nın önemli enerji üreticisi haline gelmesi nedeniyle, geçmiş engellemelerden farklı olarak, bu defa yabancı hükümetler ve insan hakları örgütleri bu bölgeyle ilgilenmeye başlamıştır. Bölgede büyük petrol rezervi bulunmuştur, Şincang şuan Çin'in en büyük petrol rezervine sahip bölgesi olarak bilinmektedir ve yabancı petrol

şirketleri de kendi milletlerinin desteğiyle Orta Asya'ya yoğun olarak gelmişlerdir. Almanya, İran, Türkiye, Birleşik Krallık ve diğer oyuncular bu bölgeye olan ilgisini arttırmıştır. Bu bölge üzerindeki etkisini kaybetme endişesi taşıyan Çin Orta Asya'ya bir köprü olarak batı Çin'in kalkındırma planlarına hız vermiştir; bu planlar etnik Han Çinlisinin Şincang'a göçünü de içermektedir.

Sonra 11 Eylül, 2001 geldi. New York ve Washington, D.C. saldırılarından sonra ABD Orta Asya'ya, Taliban ve el Kaide ile savaşmak için askeri üs kurarak askeri gücüyle geldi ki bu üsler birkaç yüz mil Çin sınırı boyunca Amerikan askeri barındırmaktaydı. Şincang kedinin aniden Çin, Rusya ve ABD'nin Orta Asya'yı kontrol altına alma savaşının ortasında buldu.

Tam bu kargaşanın ortasında Şincang'la ilgili üç kitap piyasaya çıktı. En kolay erişilebileni Financial Times eski muhabiri Christian Tyler tarafından kaleme alınan, bölgenin genel tarihini anlatan Yabani Batı Çin'dir. Diğer ikisi de Johns Hopkins Üniversitesi Orta Asya araştırmaları programı başkanı olan S. Frederick Star tarafından yayına hazırlanan Şincang: Çin'in Müslüman Sınır Bölgesi ve Durham Üniversitesi'nden Michael Dillon'ın yayına hazırladığı Şincang Çin'in Kuzeybatısındaki Müslüman Bölge'dir; ve bu iki kitap daha akademik bir üslupla modern Şincang halkı, ekonomisi, dini, kültürü ve tehlikeli gerilim politikasının üç boyutlu portresini çizmeye çalışmaktadır. 1990'lara kadar batı Çin'in büyük ölçüde yabancı yazarlara kapalı olması ve 11 Eylül'den sonra Çin'in bölgeyi bir kez daha gazetecilere kapatmasından dolayı bu üç kitap, Batı'da çok az bilinen Şincang'ın tanıtılmasına katkıda bulunması açısından değerlidir.

Dillon ve Starr Çin'in Şincang'a olan müdahalesini tarihi bağlamda ele alarak iyi bir iş yapmıştır. Yabancı idareciler bölgeyi hep uysallaştırılması gereken vahşi yer olarak görmüş ve Uygurları ikinci sınıf yerine koymuştur. Yalnız Çin Komünist Partisi (ÇKP) Uygurları kökten yok etmeye çalışmak kadar ileri gitmiştir; bu aslında demografik katliam sürecidir.

Maalesef son birkaç yıldır Orta Asya'nın daha önemli hale gelmesiyle Washington ve bölgedeki diğer önemli aktörler Uygurları kendi jeopolitiğine gerekli olarak kurban etmiştir. ABD Uygurların süreçteki hukuki gerekçelerini gizleyerek Çin'in Uygur ayrılıkçıları uluslararası İslami terör şebekesine bağlama çabalarını büyük ölçüde kabul etmiştir. Washington hatta bu bağlama girişiminde ve Beijing'in çeşitli Uygur gruplarını bastırmasında Çin'in suç ortağı olmuştur.

Bununla birlikte ABD Şincang ile Çin arasında seçim yapmak zorunda değildi. O aynı anda hem Uygurların haklarını savunabilirdi hem terörle mücadele edebilirdi. Ne yazık ki bu üç kitabın hiçbiri bu hususta fazla faydalı olamamıştır, çünkü onlar sadece Batı'nın Beijing'in zulmünü nasıl en aza indirme ve Uygurları radikalleşmeden koruma ile ilgili yüzeysel, bilinen önerileri ortaya koymuştur. Onlar, yabancıların Çin'in, yabancı petrole olan bağımlılığı ve ekonomideki açılımın devam ettirilmesi gerekliliği gibi zaaflarını Beijing'i acımasız Şincang politikasını yumuşatmaya zorlama aracı olarak kullanmaları gibi daha iyi yaklaşımların olabileceğini dile getirmekten aciz kalmışlardır.

Eski Kötü Günler

Şincang düşüncesi bir bütün olarak oldukça yeni bir olgudur. Tyler'ın kitabının renkli bir şekilde tasvir ettiğine göre modern öncesi devirden 18. yüzyılın ortasına kadar Şincang ya Orta Asya imparatorlukları tarafından yönetildi veya hiç yönetilmedi. Onun geniş, verimsiz çölü onun zapt edilmesini zorlaştırmıştı; 20. yüzyılın başlarında gezgin İngiliz arkeologu Aural Stein Şincang'ı ziyaret etmiş ve onun ıssız yabaniliği, her taraftan gelen ölüm kokusu karşısında hayrete düşerek onun konuk sevmezliğine yenik düşmüştü. Çinli hükümdarlar Şincang'ı almayı başardığında burada büyük çaplı ordu bulundurmanın neredeyse mümkün olmayacağını farketmişti. Milattan önce 104 yılında İmparator Wudi batıyı almaya 60,000 asker göndermiş, bunlardan ancak 10,000'i canlı olarak geri dönebilmişti.

Tyler, onun yabancı geçmişini kişisel fıkralarla anlatarak, 10. yüzyıldaki Sofi İslamı ve Şincang'dan geçen İpek Yolu ticaret güzergâhının sonradan gelişmesini tanıtarak bölgenin modern öncesi tarihini günümüze taşımıştır. Daha sade ancak bilgilerle dolu olan diğer iki kitap, Tyler'ın bol detay ve dakik saptamaları içeren geniş anlatımını daha da zenginleştirmektedir.

Okur bu kitaplarda ana konuyu bulması için rasgele dağılan detaylar arasında kazı yapmak zorunda kalmasına rağmen modern Şincang'ın tarihinin anlatımı açıktır. Tyler

kitabına Yabani Batı Çin ismini vermiştir, çünkü Uygurların Beijing'le olan ilişkisi Yerli Amerikan halkı ile Washington arasındaki ilişkiye benzemektedir. Çin 18. ve 19. yüzyıllarda tamamen farklı bir milli kimliğe sahip devlette yayılmaya başladığında Çinliler kaderin Çinlilere özgün versiyonuyla Şincang'ı medenileştirilmeye hazır barbarların yaşadığı yer olarak görmeye başlamıştır. Tyler'ın deyişiyle "Çin oryantlizmi"nin sonucu olarak Beijing, bu bölgenin Kafkasya ve Orta Asya ile olan tarihi ve kültürel bağlarını kolaylıkla görmemezlikten gelerek eğitilmemiş Şincang'ın Çin'in işgalini sevinçle karşılayacağına kendini inandırmıştı. Böylelikle Çinliler Şincang'ın Han kültürüne karşı koyacağı direnişi az tahmin etmişti.

18. ve 19. yüzyıllarda Qing hanedanı gücünü pekiştirerek sınırlarını Çin büyüklüğünün iki katı kadar genişletmeye başlamıştı ve onu Rusya ve Birleşik Krallık'ın Büyük Oyun entrikalarından korumaya çaba sarf ediyordu. Bu sefer Çin Şincang'ı egemenliği altına alırken acımasız taktikleriyle bu bölgeyi kendi topraklarına ilhak ederek burada kalmaya gelmişti. Tyler bu süreçte bir milyondan fazla insanın kıyıma uğradığını anlatıyor ve Starr'ın kitabına katkıda bulunan James Millward ve Peter Perdue, Qing hanedanının Şincang'da kendi kendini idare eden küçük askeri sömürge bölgeleri, yani Çin'in bugünkü büyük askeri yapısının öncülerini oluşturduğu detayını ekliyor.

Son 200 yıldan beri Beijing ile Uygurlar arasındaki etkileşim daha kötü karşılaşma için zemin hazırladı. Bu üç kitap yine geniş konuları anlatmaktan ziyade detaylarla ilgilenmesi açısından iyidir, buna rağmen bazı sabit konular yine gözden kaçmıştır. Uygurları Han Çinlisi ile eşit olarak göremeyen Çin hükümeti hiçbir zaman onlara özerklik vermemiştir. Bunun yerine Beijing yerli halkı zorla ücretsiz çalıştırmış, onları siyasi mevkilerden alıkoymuştur. Yanlış yönetilme yerel öfkeyi ateşlemiş, bir dizi başkaldırı meydana gelmiştir. 1825'teki bir kanlı isyanda yerel halk 8,000 Çinli askeri öldürmüş, merkez hükümetten de sert bir yanıt gelmişti.

20. yüzyılın gelmesiyle de Çin'in Şincang'ı sakinleştirme işi tamamlanamamıştır. Krallık sisteminin yıkılması, isyancılar tarafından zayıflatılan merkezi hükümet ve hakim olan gelen kargaşadan dolayı Çin batıya tam anlamıyla egemen olamamıştır. Hilekar mahalli diktatörler Beijing'in telaşından faydalansa da 1949'dan önce Uygur liderler kısa süre ayakta kalan üç devlet kurmuştur, bu üç devlet günümüzde de Uygurlar için önemli semboldür; Dillon'un yazdığı gibi 1949'da yıkılan son özgür Şincang cumhuriyetinin parası hala birçok Uygur tarafından "geçmiş ve gelecekteki devleti"nin sembolü olarak saygı görmekte. Son Şincang cumhuriyeti söz, din ve toplanma özgürlüğü vadeden oldukça demokratik bir yapıyı bünyesinde barındırıyordu.

Radikallerin Yükselişi

Qing ve milliyetçi hükümetlerin Şincang'ı kontrol altına almayı başarmalarına karşın onlar hiçbir zaman geniş

bölgeyi sömürge haline getirmeye çalışmamıştı. Ancak komünistlerin gelmesiyle her şey değişti. Bazı bilim adamlarının Çin'in Şincang'daki son birkaç yüzyıllık baskısını sürekli olarak görmelerine karşın, bu üç kitabın yazarlarının, ÇKP rejiminin seleflerinden tamamen farklı olduğu ve Uygurları hiç görülmemiş bir şekilde radikalleştirmeyi başardığını ifade etmesi çok doğrudur.

ÇKP 1950'lerde bölgeye olan egemenliğini pekiştirdiğinde başta Şincang'a gerçek özerklik vaat etmesine karşın Uygurlara karşı daha sert politika uygulama başlamıştır. Beijing ilk defa yayılıma ve sınırlarını genişletme için radikal bir ideoloji benimsedi. Ancak komünist ideolojisinin, Uygurları barbarlar olarak gören geleneksel Çin görüşü (Mao Zedong'un karısı etnik azınlıklardan nefret etmesiyle tanınıyordu) ve bir yere toplanmış etnik gruplardan duyulan korkuyla birleşmesi Şincang'da çekirge sürü gibi yıkımı meydana getirdi. Tüm Çin'de ÇKP zenginlik, eğitim ve samimiyet hedeflerken Şincang'da terör estirmişti. Starr'ın kitabında Millward'un yazdığı gibi "ÇKP sadece Şincang'da Çince konuşmayan, iyi organize olmuş din adamlarından oluşan örgüte sahip çoğunluk bir halkla karşılaşmıştı." On binlerce cami kapatılmış, imamlar hapse atılmış, başörtüsü takan veya diğer Müslüman kıyafetlerini giyenler tutuklanmış, Kültür Devrimi sırasında ÇKP camileri kasıtlı olarak domuz beslemek suretiyle kirletmişti. Birçok Müslüman lider doğrudan vurulmuştu. Uygur dili okul müfredatından çıkartılmış, sadece Uygurca'yla yazı yazmaktan başka suçu olmayan on binlerce Uygur yazar "bölücülüğü savunma" suçundan tutuklanmıştı. Bu arada Beijing Şincang'ın göçebe çiftçisini zorla kolektiflere toplamış, bunun sonucunda bölgenin tarıma uygun arazisinin kısıtlı olması sayesinde ülkenin diğer bölgelerine göre daha az üretkenlik ortaya çıkmıştır. Böyle yanlış politikaların izleri günümüze kadar gelmektedir ve Şincang'ın birçok yeşil alanı çöle dönüşmektedir.

Savaş sonrası dönemde ÇKP bir taraftan Şincang'ın doğal zenginliklerini, doğu Çin'in geliştirmekte olan bölgelerini besleyerek sömürürken diğer taraftan onun demografik yapısını değiştirmek için kampanya başlatmıştır. Beijing Uygurlara zorunlu doğum kontrolü uygulamış ve aynı anda ekonomik dürtüleri kullanarak veya doğrudan baskıyla Han Çinlilerini bölgeye toplu olarak göçe teşvik etmiştir. Bu politikaların sonucu yıkıcı olmuştur: 1941'de Uygurlar Şincang nüfusunun yüzde 80'ini oluştururken 1988'de Uygurların oranı yüzde 50'den aza düşmüştür. Şincang'ın en büyük şehri olan Urumçi şuan bir Han Çinlisi metropolüdür, az sayıda Uygur varoş bölgelerine sıkışmış, fotoğrafçılıkla ve sokaklarda çok ucuz halıları turistlere pazarlayarak umutlarını yitirmiş bir şekilde yaşamaya çalışmaktadır.

Starr ve Dillon o politikaların Şincang üzerinde iki birbirine ters etkisi olduğunu kanıtlamaya çalışmıştır. Bazı Uygurlar kolay bir şekilde pes etmiştir. Yaklaşık 500,000 kişi

1960'ların başında Sovyetler Birliği'ne geçmiş veya uyuşturucuya kendini vermişlerdir; Şincang'ın şuan ciddi şekilde eroin problemi, dolayısıyla da büyük ölçüde HIV problemi vardır. Buna karşılık diğerleri başkaldırmıştır. Starr şunu kanıtlamaya çalışıyor: "Mao Uygurların milliyeti ve dinini hedef alarak Şincang'ın uzun tarihindeki en ciddi merkezci hareket olan pan-Uygur kimliğinin yükselişine yardım eden ilk Çinli lider olmuştur." Gerçekten de Beijing'in politikalarının sayesinde Uygurlar yüzyıllardır yapı geldiği gibi kendi aralarında savaşmanın yerine 1949'dan sonra kendi aralarındaki iç etnik farklılıkları bir tarafa bırakıp Uygur olma şuuru ile dayanışma tesis etmeye başlamıştır. 1954'te Hoten şehrinde Uygur ayaklanmaları başlamıştır ve 1960'larda Şincang Kültür Devrimi'ne Çin'in diğer bölgelerine nazaran daha kuvvetli direniş göstermiştir.

Sovyetler Birliğinin yıkılmasıyla Uygurlar kuzenlerinin Orta Asya'da özgür devletlerini kurduklarını gördü ve Çin rejimine karşı direniş patladı. 1990'lar boyunca büyük sayıda Uygurlar Şincang'ın tüm şehirlerinde gösteriler düzenledi. Dillon, yeraltı ateşi gibi böyle protestoları kestirmek zordur: "içten içe devam eder, söndürmek mümkün olmaz ve zaman zaman hiç umulmadık yerde alevlenir" diye yazıyor. Bazen onlar şiddete dönüşmüştür: bu olayların birinde, 1990'da Barin kasabasında kanlı çatışma meydana gelmiş, yaklaşık 3000 Uygur Çin polisiyle girdiği bir çatışmada öldürülmüştür. Birçok yeni ayrılıkçı örgüt kurulmuştur, bunların çoğu, hepsi değil, şiddete başvurmadan yapılan direniş savunmaktadır. Bunlardan biri de Doğu Türkistan Milli Kurultay'ıdır ve o, Şincang'da laik, demokratik hükümet kurmayı savunmaktadır. Ancak diğer gruplar bombalama eylemleriyle Şincang'da, bazen Beijing'de Çin tesislerini hedef almıştır.

Bu arada devletin hoşgörüsüzlüğü ve Uygurların diğer Müslüman topluluklarına açılmaları sayesinde İslam'a olan ilgi yükselmiştir. Şincang'ın gerçek anlamda sıkı Ortodoksluk veya İslamcı radikallik geleneği olmamasına rağmen İslam, Beijing'in kontrolüne karşı direnmenin en iyi aracı olarak görülmeye başlanmıştır. Genç Uygurlar güncel dini ve siyasi olayları tartışmak için gizli meşrep toplantıları düzenlemeye başlamıştır ve camilere gidenlerin sayısı hızla artmıştır.

Beijing Uygur milliyetçiliğinde meydana gelen bu son dalgalanmaya tipik, eksik kalan Çin tabiriyle "Sert Vurma, Şiddetli Bastırma" kampanyasıyla karşılık vermiştir. 1990'larda binlerce Uygur tutuklanmış ve çoğu büyük topluluklar önünde idam edilmiştir. 11 Eylül'den sonra gözaltılar hızla artmıştır ve Beijing Uygurları el-Kaide'ye bağlamak için yoğun propaganda kampanyasına başlamıştır. Çin hükümeti çok az delille 1000'den fazla Uygur'un el-Kaide ve diğer İslamcı gruplarla eğitim almak için Afganistan'a gittiklerini ve Usame bin Ladin'in Uygurlara, Şincang'da İslamcı teröristlik kampanyası yapmaları için büyük miktarda para verdiğini iddia etmiştir. Doğu Türkistan Milli Kurultayı açık olarak el-Kaide'yi

kınamış olsa da Uygurların uluslararası İslamcı terörist gruplarla bağlantısının bulunduğu ilişkin işaretler vardır, Beijing bu yılın başında "Sert Vurma" kampanyasını süresi uzattığını açıklamıştır.

(YANLIŞ) HESAPLANAN İLGİSİZLİK

Maalesef ABD dahil yabancı ülkeler Çin'in Uygurlara uygulamakta olduğu sert baskısına yardım etmiştir. Tyler ve Starr'ın sesleri her zaman bu suç ortaklığını görmemezlikten gelmiştir. Örnek olarak Orta Asya ve Batı ülkeleri Şincang'da devam eden savaşı teröre karşı büyük savaşın bir kısmı olarak kabul etmekle büyük saflık etmiştir. Bu sonuç kısmen Çin'in büyüyen ekonomik nüfuzu ile açıklanabilir ki o Çin'e, örnek olarak, (Çin, Rusya ve birkaç Orta Asya cumhuriyetlerinden oluşan) Şanghai İşbirliği Organizasyonu'nu teröre karşı odaklanmaya ikna etme gücünü vermiştir. Beijing yine Orta Asya cumhuriyetlerini, Uygur teröristlerini yargılanması için Çin'e iade etmeye ve onların topraklarında Uygur gruplarının faaliyet yapmalarını yasaklamaya ikna etmiştir ve terörist dedikleri sadece şiddete başvurmayan Uygur ayrılıkçı grupların üyeleridir.

Hatta Washington da onlarla beraber hareket etmiştir. Bush hükümeti teröre karşı savaşta muhaliflerin tanımını yapmayı reddederek Çin'in, ayrılıkçıları el-Kaide ile aynı gruba koymasına izin vermiştir. Örnek olarak, ABD ne olduğu belli olmayan Uygur ayrılıkçı grubu, Doğu Türkistan İslam Hareketi'ni uluslararası terörist örgütler listesine alarak Beijing'in bastırma eylemine doğrudan yardım etmiştir. Starr'ın kitabına katkıda bulunan Graham Fuller ve Jonathan Lippman "Amerikan deklarasyonunun Uygurlar için bir yıkım olduğu"nu kanıtlamaya çalışmıştır. Daha önceden Uygur haklarının baş savunucusu olan ABD (Özgür Asya Radyosu Uygurca ana haber kaynağıdır.) Beijing'e tüm Uygur milliyetçileri ve hareketlerine terörist ismini verecek sonsuz özgürlüğü vermiştir.

Ne yazık ki bu üç kitap Uygurların en son uygulamada olan bastırmalara nasıl karşılık vereceği konusuna değinmemiştir. HIV oranının artması sayesinde Starr, Beijing'in şimdiye kadarki en büyük karmaşık anti-Uygur propagandası olan toplu Han Çinlisi göçü nedeniyle Uygurlarda çok büyük çevresel ve sosyal yıkım meydana geldiğini, en büyük destekçisi olan ABD'yi kaybettiğini, bundan dolayı 1949'dan beri olmadık bir şekilde umutsuzluğa düştüğünü görüyor. Hiçbir yazar telaffuz etmese de bu baskı Uygurları daha radikalliğe itebilir ve Beijing'in işbirliği yapmakla suçladığı aşırı dinci gruplara dönebilir. Ayrıca Çin'de iletişimin gelişmesiyle artan sayıda Uygurlar Halk Cumhuriyeti'nde hayal kırıklığına uğramış diğer gruplarla ortak zemin oluşturabilir. Bazı Uygur liderler çoktan sürgündeki Tibetliler ve Çinli emekçi liderlerle irtibata geçmiş durumda, ve sürgündeki Uygur grupları internet vasıtasıyla uluslararası insan hakları gruplarının teveccühünü kazanarak Tibet modelinden daha iyisini yapmaya çalışmaktadır.

Bu kitaplardan hiçbiri ne yazık ki uluslararası toplumun

Şincang'ı radikalleşmeden nasıl koruyabileceği konusunda gerçekçi reçete vermemektedir. Yazarlar, yabancı aktörlere, Beijing'i Şincang'da özgürlüğü yeniden tesis etmeye zorlamaları konusunda çağrı yapmak için birkaç sayfa ayırmıştır, ancak öyle yapmanın en iyi yolunun ne olacağı konusunda hiçbir şey söylememiştir. Washington kesinlikle Uygur gruplarını uluslararası terör listesine alarak Beijing'in bastırma suçuna ortak olmamalıdır, ve Başkan George W. Bush, bir taraftan komünist rakipleri (eskiden Sovyetler Birliği) ile iyi ilişkiler kurarken diğer taraftan insan haklarının korunması konusunda büyük demeçler veren Ronald Reagan'ın iş defterinden bir sayfa edinebilir.

Yalnız, Çin'in baskılarını nasıl ve niçin durdurması gerektiğini ortaya koymadan baskılara son vermeye çağırmak pek faydalı olmayabilir. Washington güçsüz değildir. Örnek olarak o, Çin üzerinde gerçek anlamda manivelaya sahip olan Arap Körfezi'ndeki petrol üreticileri gibi ülkeleri, Uygurları marjinalleşmeden korumaya yardım için ikna edebilir. Ekonomisi büyümekte olan Çin gelecek yirmi yıl içerisinde dünyanın en büyük petrol ithal eden ülkesi olacaktır. Doğu Çin çoktan önemli ölçüde enerji yetersizliğinin etkisine girmiştir ve ABD Enerji Dairesi gelecek yirmi yılda Çin'in petrol ithalatının yaklaşık yüzde bin artacağını tahmin etmektedir. Çin de bu yüzden Suudi Arabistan ve diğer Arap Körfezi petrol üreticilerinin gözüne girmeye çalışmaktadır. Geçmişte körfez ülkeleri Şincang'daki Müslüman dostlarının durumunun kötü olduğunu dile getirdiğinde Çin olumlu yanıt vermişti; bu körfez ülkeleri, hatta bazı ÇKP üyelerinin yapmayı düşündüğü gibi Uygurlara daha fazla özerklik vermeleri için Çin'e baskı yapabilir.

Daha önemlisi ABD Çin'e, deniz kıyısı bölgelerinin ekonomisini dışa açtığı gibi Şincang'ın ekonomisini de dışa açmaya zorlayabilir. Şincang, Çin'de ekonominin devlet tarafından yönetildiği çok az yerin biridir. Asker, devlet petrol şirketleri ve devlet tarafından yönetilen inşaat şirketlerinin toplamı, eyalet sanayi varlığı, şanslı Han Çinlileri ve yatırımcıların servetinin yüzde 80'inden fazlasını oluşturur. Eğer Beijing devlet kontrolünü azaltıp Şincang'daki özel girişimcinin gelişmesini kolaylaştırırsa Orta Asya'daki iş çevresiyle en iyi şekilde ilişki kurabilen Uygurlar, bundan daha fazla yararlanacaklardır. Nitekim Kaşgar bazarı ve diğer güney şehirleri gibi devletin etkisinin daha az olduğu bölgelerde Uygur esnafları ekonominin bu sektörlerini çoktan etki altına almışlardır. Dolayısıyla ekonomik kısıtlamaları yumuşatmak Şincang'daki krizi azaltmanın en iyi yolu olmalı. Biraz ekonomik özgürlüğü ve kısıtlı özerkliği olan bir orta sınıf Uygur radikalliğe daha az eğilimli olacaktır. Beijing bunu kabul etsin veya etmesin, bu Beijing de dahil herkesin yararına olacak bir sonuçtur.

HABERLER

21-31 Temmuz 2006 Kayseri: Dünya Ticaret Merkezinde açılan Tekstil fuarında Doğu Türkistan Kültür ve Dayanışma genel merkezi Doğu Türkistan davasının tanıtımı ve Çin diktatörlüğünün zalimce uygulamalarını gözler önüne seren resim ve fotoğraf sergisi açtı. Açılan stantda katılımcılara Doğu Türkistan hakkında geniş bilgi verildi. Resim sergisinin yanında Doğu Türkistan'la ilgili yayınlanmış kitaplar ve Gökbayrak Dergisi tanıtıldı.

ANKARA ŞUBEMİZE BÜYÜK ONUR

30.07.2006 Ankara: 17 yıldır Ankara'dan yayın yapan BÜYÜK ANADOLU GAZETESİ tarafından kendi alanlarında en iyi hizmet veren Sivil toplum kuruluşları arasında Doğu Türkistan Kültür Dayanışma derneği Ankara Şube ödüle layık görüldü.

Ödül alan bazı sivil toplum örgütleri ve belediye başkanları şunlardır: Türkiye Belediyeler Birliği Başkanı Aytach Durak, Kız Teknik Öğretmen derneği Başkanı Müjgan Dericioğlu, Sandıklı Ziraat Odası başkanı Süleyman Yıldız, Ankara Giyim Sanayiciler Derneği, Ürgüp belediye başkanı Bekir Ödemiş, Afyon Dinar Belediye Başkanı Mustafa Tarlacı, Niğde Çayırılı belediye başkanı Devlet Kılıç.

30.07.2006 tarihinde Ankara Aldino otelinde yapılan ödül töreninde Büyük Anadolu Gazetesi sahibi Bahtiyar Özgür yaptığı konuşmada "ülkemizin her köşesinde dürüst çalışan sivil toplum kuruluşları ve belediyeler iş adamlarımız arasında yaptığımız araştırmalar sonucu 41 kişi ve kuruluş bu ödüle layık görülmüştür" dedi.

Büyük Anadolu Gazetesi sahibi Bahtiyar Özgür Doğu Türkistan Kültür ve Dayanışma Derneği Ankara Şubesine ödül verilmesinin amacının "biz önce dünyanın her tarafında Türkleri severiz oradaki kardeşlerimiz kendi topraklarında esaret altında yaşıyorlarsa biz burada rahat olamayız, bu yüzden Ankara Şube başkanımız Hayrullah Efendigil Doğu Türkistan davasını Ankara'da her türlü toplantı ve etkinliklerde dile getirerek büyük bir hizmette bulunduğu için ödüle layık görüldüğünü" dile getirmiştir.

Ankara şube başkanımız Hayrullah Efendigil, yönetim kurulu üyeleri ve Erkin Sabit'in hazır bulunduğu ödül töreninde yaptığı konuşma ile teşekkür ederek Ankara gibi bir yerde Doğu Türkistan davasının anlatılması ve bunun bu ödüle layık görülmesi Doğu Türkistan davasının haklılığının bir kez daha

Hewerler

2006 (21-29) İyul- Kayseri: Dünya Ticaret Merkezide echilghan Tukumichilik Yermenkisige Sherki Turkistan Medeniyet we Hemkarlik Jemiyiti bash merkizi (STMHJ) Sherki Turkistan dawasi tunuxturush we Hitay diktatorlikining zalimlarche yurguziwatkanlikini ilgiri surgen resim korgezmisi achi. Echilghan korgezmiye ziyarechilerge keng melumat birildi. Resim korgezmisi bilen birge Sherki Turkistangha munasiwetlik neshir kilinghan kitaplar we Gokbayrak jurnilimu tunutildi.

ANKARA SHOBİMİZ UCHUN BUYUK İFTİHAR

2006-7-30- Ankara: 17 yildin biri Ankerede neshir kilinip kilwatkan Buyuk Anadolu Gezitisi teripidin oz saheside eng yahxi hizmet kilghan ijtimaii jemiyet organliri arisida STMHJ, Ankara shobisi mukapaatka layik dep karaldi.

Mukapat alghan bezi ijtimaii jemiyet texkilatliri we sheher bashlikliri towendikilerdin ibaret: Turkiye Sheher Bashlikliri Birliki reisi Aytach Durak, Kizlar Tehnika Okutkuchilar Jemiyiti reisi Mujgan Derjioghlu, Sandikli Ziraet Sariyi reisi Suleyman Yildiz, Ankara Kiyim Sanaetchiler Jemiyiti, Urgup sheher reisi Bekir Odemish, Afyon Dinar sheher reisi Mustafa Tarlaci, Nigde Chairli sheher reisi Devlet kilich.

2006-07-30 kuni Ankara Aldino mihmanhanisida elip berilghan makapat paaliyitide Buyuk Anadolu Gazetisi sahibi Bahtiyar Ozgur oz nutkuda "Dolitimizning her teripide durust paaliyet elip barghan ijtimaii Jemiyet organliri we sheherler soda sanaetchiler ustidin elip barghan izdiniximiz netijiside 41 kishi we organ bu mukapatka layik koruldi" didi.

Buyuk Aandolu Gazetesi sahibi Behtiyar Ozgur Sherki Turkistan Medeniyet we Hemkarlik Jemiyiti Ankara shobisige mukapat birish mehsitining "biz hemmidin burun dunyaning herkaysi jayliridiki Turklerni yahxi korimiz, u yerdiki kerindaxlirimiz asaret astida yashwatsa biz bu yerde rahat ichide olturalmaymiz. Bu seweplik Ankara shobe reisimiz Hayrullah Efendigil Sherki Turkistan dawasini Ankerede her hil yighin we paaliyetlerde tilgha elish arkilik nahayiti chong hizmet kilghanliki uchun mukapatka layik korulgenlikini" tilgha aldi.

Ankere shobe reisimiz Hayrullah Efendigil idare heyiti ezaliri we Erkin Sabitmu katnashkan mukapatlash

kamuoyu önünde belgelendiğini dile getirmiştir.

Ayrıca ödül töreni Amerika'dan yayın yapan RFA Radyosu tarafından anında Doğu Türkistan'a iletilmiş haberi duyan halkımız derneğimize çeşitli yollarla teşekkürlerini sunmuşlardır.

17. ZAFER KURULTAYINDAN

4-6 08.2006 Kayseri: Tarihleri arasında Her yıl geleneksel olarak Erciyes dağının eteklerinde Tekir yaylasında M.H.P. tarafından tertiplenen dünyadaki bütün Türklerin bulunduğu zafer Kurultayında Doğu Türkistan davası anlatıldı.

Kurultaya derneğimiz gençlik kollarının organizasyonu ile heryıl ki gibi iki çadır açıldı. Çadır içi ve dışında açılan resim sergisi, televizyonda yayınlanan belgesel ve yayınlanan Uygur müziği ile Doğu Türkistan Kültürü ve yaşanan dram anlatıldı.

Otağ dışına açılan iki stand ile esaretin susmayan sesi GÖKBAYRAK dergisi aboneliği, diğer bir stand ile Doğu Türkistan ile ilgili kitap, broşür CD yayınlarını tanıtarak kaybolmakta olan bir milletin sesini duyurmaya çalıştılar.

HÜSEYİN CELİL UNUTULMADI..

4- 08.2006 Kayseri: Türk Eğitim-Sen Kayseri şubesi ile ortaklaşa gerçekleştirdiğimiz zalimleri telin mitingi Kayseri şehir meydanında 15'e yakın sivil toplum örgütü ve siyasi partilerin katılımı ile gerçekleştirildi. Mitingde Doğu Türkistan, Çeçenistan, Filistin, ve Keşmir'deki insanlık ayıbı dile getirildi. Zalimler telin edildi.

11.08.2006 Ankara: Çin cezaevinde yatmakta olan Doğu Türkistanlı mücahit kardeşimiz Hüseyin Celil derneğimiz Ankara şubesi başkanı sayın Hayrullah Efendigil tarafından 11.08.2006 tarihinde kamuoyu gündemine tekrar getirildi.

Ankara'da faaliyette bulunan sivil toplum kuruluşlarının katılımları ile Hüseyin Celil'in unutulmadığı, Çin cezaevindeki akıbetinin sonuna kadar takip edileceği dile getirildi.

Ankara Kızılay Selanik caddesinde yapılan bu etkinliğimize Ankara'da faaliyet gösteren 123 Sivil Toplum kuruluşundan oluşan Türk Dayanışma Konseyi üyelerinden Türkiye Kamu-Sen Genel Sekreteri, Türk Büro-Sen Genel başkanı sayın Fahrettin Yokuş, KTÜ Vakfı Genel Başkanı Kazım Utuk, Türk Dünyası Kadınlar Dostluk Dayanışma Derneği Genel Başkanı Yard. Doç. Dr. Şenol Bal, Türk Dünyası İnsan Hakları Derneği Genel Başkanı Sayın Abdullah Buksur, Türk Ocakları 2. başkanı Sayın Zeki Birdoğan ayrıca Akara Ülkü Ocakları il başkanı katılmış ve bizleri yalnız bırakmamışlardır.

Türk Dünyası Müzik Şöleni

paaliyitide alghan sozi bilen rehmet eytip, Ankerege ohshighan bir yerde Sherki Turkistan dawasining anglitilishi we buning bu makapatka layik korulishi Sherki Turkistan dawasining hek ikenlikining yene bir ketim jamaetchilik aldida ispatlanghanlikini tilgha aldi.

Buningdin sirt makapat paaliyitini Amerikadin anglitish biridighan RFA radiosi teripidin Sherki Turkistana yetkuzilishi netijiside helkimiz jemiyyitimizge her hil yollar arkilik rehmeterini yetkuzdi.

17- Nowetlik Zeper Kurultiyi

2006-08(4-6) Kayseri: Her yili eneniwi shekilde Erjiyes teghining Tekir wadisida Milliyetchi Heriket Partiyisi teripidin orunlaxturulghan dunyadiki barlik Turkler uchirishidighan Zefer Kurultiyida Sherki Turkistan dawasi anglitildi.

Kurultayda jemiyyitimizning yashlar guruppsining tertipleshturishi bilen her yiligha ohshash ikki chedir tikildi. Chedirning ichi we sirtida echilghan resim korgezmisi, televizyonda koyulghan hojjetlik film we Uyghur muzikiliri bilen Sherki Turkistan medeniyiti we rial weziyet tunushturildi.

Chedir sirtida echilghan ikki yerdiki korgezmidde asaretning sukut kilmighan awazi Gokbayrak jornili mushtiriliri, bashka bir noktida Sherki Turkistan bilen munasiwetlik kitap, teshwiktat matiriyalliri, CD larni terkitish arkilik yukilishka yuzliniwatkan bir milletning awazini anglitishka tirishti.

Huseyin Jelil Unutulmidei

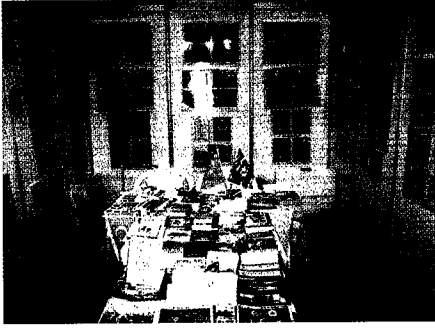
2006-08-04 kayseri: Turk Maarip Oyushmisi Kayseri shobisi bilen hemkarliship elip barghan zalimlarni eyiplesh yighini yighilishi Kayseri sheher merkizide 15ke yekin ijtimaii jemiyyet teshkilati we siyasi partiyilarning katnishishi bilen ishka ashuruldi. Yighilishta Sherki Turkistan, Chechinistan, Felestin we Keshmirdiki depsende kiliniwatkan insan hekliri tilgha elindi. Zalimler eyiplendi.

2006-08-11 Ankere: Hitay turmisida yetiwatkan Sherki Turkistanlik mujahit kerindishimiz Huseyin Jelil Jemiyyitimizning Ankere shobisi reisi Hayrullah Efendigil teripidin 2006-08-11 kuni jamaetchilik kuntertiwige tekrar kelturuldi.

Ankerede paaliyet elip beriwatkan ijtimaii jemiyyet korulushlirining ishtirak kilishi bilen Huseyin Jelilning unutulmighanliki, Hitay turmisidiki ehwalining ahirigha keder kuzitilidighanliki tilgha keturuldi.

Ankere Kizil Selanik kochisida elip berilghan bu paaliyetke Ankerede paaliyet elip beriwatkan 123 Ijtimaii Jemiyyet korulushliridin terkip tapkan Turk Hemkarlik Konseyi ezaliridin Turkiye Kadrlar Uyushmisi bash katiwi, Turk Biro Uyushmisi bash reisi Fehrettin Yokush, KTU Vakfi bash reisi Kazim Utuk, Turk Dunyasi Ayallar Dostluk

GÖKBAYRAK

21-31- Temmuz 2006 Dünya Ticaret Merkezinde açılan Doğu Türkistan Stadından görünüm.

30.07.2006 Ankara yayımlanan Büyük Anadolu Gazetesi Derneğimiz Ankara Şubesine en faal sivil toplum örgütü ödülünü verdi.

4-6.08.2006 17.Erciyes Zafer Kurultayına Doğu Türkistan Kültür Derneği Gn.Merk.90 ve 60m² çadırlar ile Resim ,Fotoğraf ve kitap Standa açtı.

Kurultayı alanındaki 90m² Çadırımızın içinde sergilenen D.Türkistan'da Çin zulmünü sergileyen Resim ve Fotoğraf ile tanıtım yaptı.

12.08.2006 İstanbul :GÖKBAYRAK dergisi İstanbul temsilcisi Mehmet Dönmezer tarafından tertiplenen ALBAYRAK'TAN GÖKBAYRAĞA SELAM Türk dünyası müzik şöleni 12.08.2006 tarihinde İstanbul CNNR gösteri merkezinde yapıldı.

Konuk sanatçı olarak Türk müziğinin güçlü sesi MAHSUN KIRMIZIGÜL katılmıştır.Kanal A tarafından canlı yayınlanan bu gecede ayrıca Rumeli Halk türküleri, Şehy Şamil gösteri ekibi ve Doç.Dr İbrahim Dülger tarafından Türk dünyasının unutulmaz müziklerinden çeşitli örnekler sunuldu.

Gecede, Kayseri 'den iki genç kızımız Dilara ve Betül Süydünlü tarafından ana teması Doğu Türkistan ve esaret olan şiirler okundu ve katılımcılar tarafından ayakta alkışlandı.

BBP başkanı sayın Muhsin Yazıcıoğlu beyefendi ve parti ekibi tam kadro katılarak bu güzel gecemizi onurlandırmışlardır.KanalA tarafından yapılan canlı yayın dünyanın her köşesinde ilgiyle izlenmiştir.

GÖKBAYRAK dergisi İstanbul temsilcisi Mehmet Dönmezer tarafından tertip edilen Türk Dünyası Müzik şöleninde onur konuğu Mahsun Kırmızıgül günümüzün en sevilen müziklerinden örnekler sundu. Bu gecede Doğu Türkistan davasında bir ilk daha gerçekleştirerek, değişik bir platform olan sanat aracılığı ile bu kutsal davayı daha geniş kitlelere ulaştırma şansı bulduk.

Mahsun Kırmızıgül'ün en güzel şarkılarını icra ettiği bu gecede ayrıca Mehmet Dönmezer tarafından kendisine hediye edilen Uygur milli kıyafetlerinden Çapan, BBP başkanı sayın Muhsin Yazıcıoğlu tarafından

Hemkarlık Jemiyiti bash reisi yaridemchisi Dr.Shenol Bal, Turk Dunyasi İnsan Hekliri Jemiyiti bash reisi Abdullah Buksur, Turk Ochakliri Ikkinji reisi Zeki Birdoghan, buningdin sirt Ankara Ulku Ojagliri rayon reisi katashti we bizlerni yalghuz koymidi.

Turk Dunyasi Muzika Kichiligi

2006.08.02 İstanbul: Gokbayrak Jornili Istanbul wekili Mehmet Donmez teripidin urunlaxturulghan "Al-Bayraktin Kokbayrakka Salam" Turk Dunyasi Muzika Kichiligi 2006-08-12 kuni Istanbul CNNR korgezme merkizide echildi.

Bash senetchi supitide Turk muzikisining kuchluk awazi Mahsun Kirmizigul katnashti. "Kanal A" teripidin nek meydandin tarkitilghan bu kichilikte yene Rumeli Helk nahshiliri, Sheih Shamil uyun korsitish guruppisi we Dr. Ibrahim Dulger teripidin Turk dunyasining Turk dunyasining unutulmas muzikiliridin her turluk orneler sunuldi.

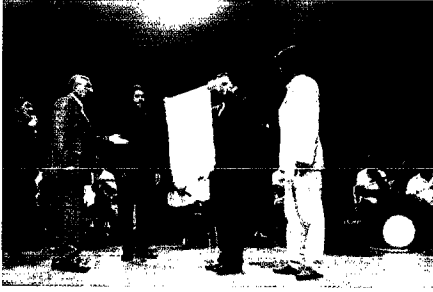
Kichilikte, Kayseridin ikki yash kizimiz Dilara we Betul Suydunlu teripidin ana meksiti Sherki Turkistan we asaretni merkez kilghan sheirler okuldi we katnashkuchilar teripidin tik turup alkishlashlarga erishti.

BBP reisi Muhsin Yazijioglu ependi we partiye guruppisi tuluk katniship bu guzel kichilikimizni pehirge chumdurdi. "Kanal A" teripidin yapilan nek meydandin tarkitish dunyaning her teripide kizghinlik bilen koruldi.

Kokbayrak jornili Istanbul wekili Mehmet Donmez teripidin orunlashturulghan Turk Dunyasi Muzika kichilikining pehirlik mihmini Muhsin Kirmizigul zamanimizning eng yahshi korulgen muzikiliridin nemuniler tekdin kildi. Bu kichide Sherki Turkistan dawasini bir kadem ilgirigen halda ohshimighan bir sahe bolghan senet wastisi bilen bu mukeddes dawani tehimu keng jamaetchilikke yetkuzush pursoritige erishti.

Mahsun Kirmizigulning eng guzel nahshilirini orunlighan bu kichide yene Mehmet Donmez teripidin uninggha hediye kilinghan Uyghur milli kiyimliridin

İ GÖKBAYRAK İ

12.08.2006 Dergimiz Gökbayrak Temsilcisi Mehmet Dönmez bey tarafından İstanbul Kültür ve Sanat merkezine Türk Dünyası müzik şöleni gerçekleştirildi.

Türk Dünyası müzik şölenine Mahzun Kırmızıgül ve Bir çok Türk Dünyası sanatçısı ile birlikte BBB: gen. Bşk. Muhsin Yazıcı bey katıldılar. Program Kanal A. 4 saat Canlı yayınlandı.

04.08.2006 Türk Eğitim-sen ve Derneğimizde iştiraki ile gerçekleştirilen Doğu Türkistan. Çeçenistan, Filistin, işgalini kınayan mitinginden görünüm.

27.08.2006 Dernek genel merkezinde Gençlerimiz tarafından hicretimiz ve Türkiye'ye gelişimizde emeği geçen büyüklerimize şükran plaketi verildi.

sahnede kendisine giydirilmiştir, bağımsızlığımızın sembolü Gökbayrak, esarete yaşayanların susmayan sesi olan GÖKBAYRAK dergisi hediye edilmiştir.

GENÇLERİMİZİN VEFASI..

27.08.2006 Kayseri: Anayurtlarının Çin tarafından işgal edilmesinden sonra "vatanları için vatanlarını terk ederek" Türkiye'ye gelen ve Kayseri'ye yerleşerek mücadele hayatlarını sürdüren büyüklerimizi; torunları unutmadı.

Doğu Türkistanlı gençler Doğu Türkistan Kültür ve Dayanışma Derneği Genel Merkezi sosyal tesislerinde 27.08.2006 tarihinde bir gece tertip ederek büyüklerimize şükranlarını sundular.

Gençler adına konuşan sayın Sultan Mahmut Özhan "Bizlerin Doğu Türkistan'dan hicret ederek Canımızın, imanımızın, milliyetimizin ve bir bütün gibi birliğimizin muhafazasına vesile olan büyüklerimize, gençlerin öz kimlikleri ile yetişmesine vesile olan ileri gelenlerimize ve toplumumuza hizmet eden insanlarımıza arz-ı teşekkür etmek için bu geceyi tertip ettik" demiştir.

Katılımın çok yoğun olduğu bu gecede ilimizin ileri gelen kamu dernek temsilcileri böyle bir olayın Türkiye'de az rastlandığını dile getirerek küçüklerin büyükleri hatırlaması büyük bir olaydır diyerek şaşkınlıklarını gizli yememiştir

Gece Doğu Türkistan müziğinden örnekler ve son haberlerin vatandaşlarımıza paylaşılmasından sonra son bulmuştur.

Bu olayı gerçekleştiren gençlerimizden ALLAH razı olsun. Yönetim kurulu üyeleri olarak tüm gençlerimizden onur duyduk. Davanın geleceğinin sağlam olması bizleri sevindirmiştir.

chapan, BBP reisi hürmetlik Muhsin Yazicioğlu teripidin sehnide keyduruldi. Mustekillikimizin belgisi Kokbayrak, esarete yashighanlarning tinmas awazi Kokbayrak jornili hediye kilindi.

Yashirimizning Wapasi..

2006.08.27 Kayseri: Ana yurtlirining Hitaylar teripidin mustemlike kilinishidin kiyin "weten uchun wetenlirini terk kilip" Turkiyeye kelgen we Kayserige orunlaship mujadile hayatlirini dawamlashturghan chonlirimizni "newriliri unutmidir".

Sherki Turkistanlik yashlar Sherki Turkistan Medeniyet we Hemkarlik Jemiyiti bash merkizide 2006-08-27 kuni bir kiche orunlashturup chonglirimizgha shukranlirini sundi.

Yashlar namidin soz kilghan hürmetlik Sultan Mahmut Ozhan "bizlarning Sherki Turkistandin hijret kilip, janimizning, imanimizning, millitimizning we bir butun birlikimizning saklinip kelishigha wesile bolghan chonglirimizge, yashirimizning oz salahiyetliri bilen yitishishige wasite bolghan moysipitlirimiz we jamaitimizge hizmet kilghan kishilirimizge arz-i teshekkur eytish uchun bu kichini orunlashturduk" didi.

Katnashkuchilar nahayiti kop katnashkan bu kichide mehelligimizning sabik jemiyet temsilchiliri bu turdiki bir wekening Turkiyede intayin az uchiraydighanlikini tilgha elip, kichiklarning chonglarni hatirlishi chong bir ish, dep heyranliklirini otturigha koydi.

Kichide Sherki Turkistan muzikisidin nemuniler we eng ahirki her hewerlerde yurtdashlirimiz bilen ortaklashkandin kiyin ahirlashti.

Bu ishni orunlashturulghan yashirimizdin Allah razı bolsun. Idare heyiti ezaliri supitide barlik yashirimizdin pehirlenduk. Dawaning kilichikining saghlam bulishi bizni suyundurdi.

DOĞU TÜRKİSTAN'DAN HABERLER

HAZIRLAYAN: GÖKBAYRAK

Rabia Kadir Uygur Gençlerinin sorunlarını dile getirdi

Rabia Kadir: "Çin'de cinayet işlenmeye zorlanan Uygur gençlerinin temel sorunu siyasi bir meseledir" dedi. Geçmişten günümüze, Doğu Türkistan'lı Uygur gençlerin kandırılarak Çin topraklarında tetikçilik, hırsızlık, dolandırıcılık gibi yasa dışı işlerde maşa niyetine kullanılmasının araştırılması ve çözüm bulunması gereken bir konu olduğunu dile getirdi.

Doğu Türkistan'daki bazı aydınlar bu sorunun nedeninin Doğu Türkistan'daki iktisadi sorunlar ve eğitim seviyesinin düşük olmasının olduğunu dile getirselere de, yurt dışında yaşamakta olan Uygur aydınlar, meselenin Çin hükümetinin Uygurlar üzerinde yürüttüğü siyasi bir oyun olduğunu konusunda birleşmektedirler **RFA**

Çin hükümetinin Ateizm propagandası

Doğu Türkistan'ın başkenti Urumçi'deki İslam Enstitüsünde okuyan Uygur öğrenciler Çin bayrağı altında öğrenim görmekteler.

Çin hükümetinin resmi yayın organı son sayısında komünist partinin propagandasının yapılarak, partinin özüne sadık kalınarak, siyasi propagandanın daha da güçlendirilmesi gerektiğini ve bu siyasi hareketin Uygur topraklarında daha güçlü olması gerektiğini dile getirmiştir.

13.07.2006 günü Kaşgar Gazetesi'nde yayınlanan bir makalede; Komünist parti ve yöneticilerinin önemini dile getirdikten sonra esas mesele olarak "Uygur Özerk bölgesinde devlet dairelerinde çalışmakta olan az sayıdaki Uygur memurlarına Komünizm ve ateizm konusunda propaganda ve baskı yapılması konusunda" durulmuştur. Makalede ayrıca Uygur topraklarında görevli Çinli Komünist parti üyelerine seslenilerek "başta Amerika olmak üzere bazı komşu devletlerin insan hakları ve dini özgürlüğü savunarak Doğu Türkistan'da bölücülük hareketi yapmakta oldukları" iddia edilmiştir. **RFA**

Uygurların Hac farizasına ret

RFA 25.08.2006:Hac farizalarını yerine getirmek maksadı ile Pakistan üzerinden Suudi Arabistan'a gidecek olan Uygurların vize talebi Suudi devleti tarafından hiçbir bahane gösterilmeden red edildi. Konuyla ilgili hiçbir açıklama yapmayan Suudi devleti sessizliğini sürdürmektedir.Pakistan'da bulunan yaklaşık 1900 Uygur'un yaptığı açıklamada tek maksatlarının Hac farizalarını yerine getirmek olduklarını söylemişlerdir.

Kur'an Öğretmek Suç mu?

08.08.2006: Doğu Türkistan'da Çin hükümetinin dini zorbalığı devam etmekte. Doğu Türkistan'ın Aksu iline bağlı Shayar kazasının Qoylar kırsal kesiminde okulların sömestr tatilinde çocuklara Kuran öğretmek amacıyla kendi evinde yaklaşık 8-10 öğrenciye ders vermekte olan 35 yaşlarında Uygur öğretmen ve öğrencileri tutuklanarak gözetim altına alınmıştır.

Dünya Uygur Kurultayından Dilşad Reşid'in ifadesine göre, Çin polisi tutuklanan bu öğrencileri yaklaşık 1000-2000 Yüen kefalet karşılığı serbest bırakmıştır.

Öğretmen ise tutuklanarak ceza evine konulmuş ve yargılanacağı günü beklemektedir.Çin hükümeti Doğu Türkistan'daki tüm dini faaliyetleri yasaklamış ve bu gibi hareketleri bölücülük olarak görmektedir. **RFA**

ÇİN İLE İLİŞKİLER

Kürşad ZORLU
Gazeteci-Yazar

Bugünlerde dış basında oldukça ilginç haberler çıkıyor. Bizde hızla ilerleyen internet ortamında edindiğimiz bu bilgileri zaman zaman sizlerle paylaşmaya çalışıyoruz. Bu kez dikkat süzgecimize ABD'nin önde gelen düşünce kuruluşlarından The Heritage Foundation'nun bir değerlendirmesi takıldı. Söz konusu değerlendirmede Çin'in dolaylı olarak "Uygurlara" (Doğu Türkistan Türklerine) yönelik politikalarına Türkiye'nin göz yumması ve zorluk çıkarmaması durumunda sözde Kürt meselesine destek vereceği belirtiliyor. Yine aynı kuruluşça hazırlanan raporda Çin'in Irak'ta ki petrolle yakından ilgilendiği ve bu sahalara ulaşabilmek için bölgedeki Kürtlerle işbirliğine gidebileceği de ifade ediliyor. "Çin Halk Cumhuriyeti'nin terörü destekleyen devletler ile Hamas ve Hizbullah gibi terör örgütleri ile duygudaşlığı ve Türkiye'ye baskı amacıyla Kürt politikasını manipülasyonu, Beijing'in bölgeye ilişkin niyetlerinin iyi olmadığını gösteren birkaç uyarıcı işaretidir." şeklinde yapılan yorum ise gerçekten kaygı verici.

İddiaları kabul etmiyor

Bu haberi okuyunca hemen telefona sarıldık ve Çin Ankara Büyükelçiliği Müsteşarı Kuang Shengyan'la görüştük. Böyle bir haberi ilk kez bizden duyduğunu ifade eden Çin'li yetkili iddiaların yakıştırma olduğunu ve Türkiye'ye bu konuda herhangi bir istekte bulunmadıklarını, bulunmalarının söz konusu olmadığını belirtti. "Biz Türkiye ile iyi ilişkiler kurmak istiyoruz. Hükümetlerimiz arasında bu yönde gayretler var. Bu tür değerlendirmeler doğru değil" diyen Kuang Shengyan'ın şu cümlesi de dikkatimizden kaçmadı:

"Biz oraya Sincan-Uygur bölgesi diyoruz Türkiye'de ise Doğu Türkistan..." Dünyada yaşanan gelişmeleri ve yeni birlik arayışlarını incelediğimizde Çin'in önemli bir konumda olduğunu görmekteyiz. Nitekim Şanghay İşbirliği Örgütü üyesi olan Çin'in Rusya ve Orta Asya bölgesi ile irtibatı bunun bir yansıması. Yani Çin ile

Türkiye'nin iyi ilişkiler kurmasının uluslararası gelişmelerin doğal bir sonucu olduğunu söyleyebiliriz. Ancak ya Doğu Türkistan... Kanayan yaramız. Yıllarca yaşanan zulüm ve yıldırma politikaları... İyi ilişkiler kurmak adına tarihi sorumluluğumuzdan feragat mı edeceğiz? 35 milyon nüfusu, 1828,418 km²'lik yüzölçümü ile Türk dünyasının en mağdur ve en mazlum parçasını, strateji kavramının ardına gizlenerek hiçe saymak mümkün mü? Türk Kurultayı toplayarak bir yerlere mesajlar veren yetkililerin artık bu sorunu da gündeme taşımalarının zamanı gelmedi mi?

Suçluluk psikolojisi

Doğu Türkistan Kültür ve Dayanışma Derneği başkanı Seyit Tümtürk ise tarafımıza yaptığı yazılı açıklamada meselenin içler acısı durumunu ortaya koyuyor. İşte bu ibret dolu açıklamadan bazı cümleler: "Çin hükümeti Türkiye'deki Doğu Türkistanlıların ve onların kurdukları dernek ve vakıfların faaliyetlerine yönelik baskıcı politikasını giderek artırmaktadır. Türkiye'nin ikili anlaşmalar gereği D.Türkistan meselesinde Çin'i rahatsız edici gelişmelerden özellikle kaçınması ve hatta Türkiye'deki D.Türkistanlılardan uzak durması zannederim Çin'i epeyce mutlu etmektedir. Türkiye'den Çin'e yapılan resmi ziyaretlerin tamamında bu mesele gündeme gelmekte ve yetkilerimiz sanırım suçluluk psikolojisi ile D.Türkistan sorununu gündeme getirmekten kaçınmaktadırlar. Çin'in hiçbir bağlantısı olmamasına rağmen Kürt meselesi ile ilgilenmesi dış politikamızdaki yanlışlığa en iyi örnektir. Türkiye bu sorunun çözümünde müdahil olmazsa yükselen Çin'i dengelemek için küresel güçler D.Türkistan kartını kullanacaktır ki bunun işaretlerini alıyoruz, telafisi mümkün olmayan sonuçlar ortaya çıkacaktır. Unutmayalım ki Aztekler, Mayalar ve Kızılderililer de bugün Çin'in uyguladığının benzeri bir politikayla tarihten silindiler. Doğu Türkistan'a bir fırsat verilmelidir."

D

ASYA'NIN KALBI

DOĞU TÜRKİSTAN [2]

Duygu Gözlek

Araştırmacı, Uluslararası
İlişkiler Yüksek Lisans Programı

Giriş

Bu çalışmada, Doğu Türkistan'ın tarihi kısaca anlatıldıktan sonra, Doğu Türkistan'ın stratejik önemi bağlamında, 1949 senesinden sonra Çin'in Doğu Türkistan politikası değerlendirilmiş ve bu politika sonucu Doğu Türkistan halkının yaşadığı sorunlar ortaya konulmuştur. Daha sonra Türkiye-Çin ilişkisi ve Şanghay İşbirliği Örgütü bağlamlarında Doğu Türkistan Sorunu irdelenmiştir. Ve son olarak da, 11 Eylül Terörist Saldırısının ardından Doğu Türkistan sorununda yaşanan gelişmeler anlatılmıştır.

IV. Doğu Türkistan Halkının Bağımsızlık Talebi

Bugün bölgede yaşamakta olan Türk halkının, Pekin yönetiminden bazı talepleri vardır. İlk olarak, Pekin'in Doğu Türkistan'a Çinli göçmen yerleştirme, zorunlu doğum kontrolü, dini kültürel baskı, Uygurlara yönelik etnik ayrımcılık politikalarının kaldırılması isteniyor. İkinci olarak, bölge halkı, Doğu Türkistan'dan çıkan doğal kaynaklardan doğrudan yararlanmak istemektedir. Bölgenin en büyük doğal zenginliği 20 milyar ton civarındaki petrol rezervleridir. Batılı uzmanlar bölgenin petrol zenginliğinin Suudi Arabistan'daki kadar büyük olduğunu söylüyorlar. Uygurların üçüncü olarak istediği, Lop Nor bölgesindeki nükleer denemelerin durdurulmasıdır. [81]

Avrupalı stratejistlerin Asya'nın kalbi (Pivot of Asia) olarak nitelendirdikleri bu esir ülke; jeopolitik ve stratejik konumu, fiziki coğrafyası, tarihi geçmişi, etnik yapısı, kültürel değerleri ve dini inançları ile Türk-İslam dünyasının ayrılmaz bir parçasıdır. [82] Bu noktada, Uygurlar anavatanlarında kendi kaderlerini tayin hakkı (self-determination) istemektedirler. [83] Uygurların Çin'e karşı kullanabilecekleri en büyük kozları Türk ve İslam dünyasına mensup bir halk olmalarıdır. Sovyetler dağıldıktan sonra Uygurlar, "Son Büyük Esir Türk Yurdu"nun sakinleri haline gelmişlerdir. İslam ülkeleri açısından Uygurlar komünizm altında yaşayan tek Müslüman halk olarak görülmeye başlanmıştır. [84] Bu bağlamda 57 yıldır esaret altında yaşayan Doğu Türkistan halkı bağımsızlıklarını tekrar kazanmak istemektedirler.

V. Türkiye-Çin İlişkisi Bağlamında Doğu Türkistan Sorunu

Soğuk savaşın sona ermesi, Türkiye'nin önünde bir taraftan riskler ve tehlikeler yaratırken, diğer taraftan yeni fırsatlar, seçenekler ve hareket alanları da açmıştır. Yeni dönemin başlangıcında bir taraftan Türkiye'nin anti-komünist bir kale olarak Batı için bölgedeki önemi kaybolmuş, AB ilişkileri Doğu Avrupa ülkelerinin komünist eksenden ayrılmalarıyla olumsuz yönde etkilenmiş, Rusya'ya karşı Türkiye yalnız konumda kalmış; diğer taraftan da Balkanlar Türk etkisine açılmış, Kafkasya'daki ve Orta Asya'daki Türk Cumhuriyetlerinin bağımsız olmaları, Türkiye için yeni hareket alanları oluşturmuştur. [85]

Türkiye, 1990'ların başından beri Kafkasya'da ve Orta Asya'da stratejik bir derinlik elde etme çabası içerisinde. Bu çerçevede oluşturulan Türkçe konuşan ülkeler zirvesi, Ankara'nın bölgedeki ağırlığını göstermektedir. Türkiye'nin bölgedeki en büyük avantajı, Türk kökenli halklarla olan kültürel bağlantılarıdır. Bu yüzden bölge halkları Türkiye'ye, Çin ve Rusya'nın aksine korkuyla değil, sempatiyle bakmakta ve Ankara'yı bölgeye art niyetsiz olarak yatırım yapabilecek yegâne başkent olarak görmektedirler. [86] Türk kamuoyunda ve özellikle milliyetçi ve muhafazakâr çevrelerde, Sovyet ve Çin Türkistan'ına karşı daima bir ilgi olagelmıştır. Ancak 1990'ların başında Sovyetler Birliği'nin yıkılması ve birdenbire beş bağımsız Türk devletinin ortaya çıkması, bu coğrafyaya olan ilgiyi olağanüstü bir şekilde arttırmıştır. Türk kamuoyunda hız kazanan bu ivmenin etkisiyle devletin her kademesinde yer alan görevliler "21. Asır Türk Asrı Olacak", "Adriyatik'ten Çin Seddi'ne Türk Dünyası" gibi sloganları bol bol kullanmaya

başlamışlardır. Doğu Türkistan da, bu bağlamda, yeni bir Türk Devleti olmaya aday bir ülke olarak görülmeye başlanmıştır. [87]

1990'ların ilk yarısında Çin, sadece uzun yıllardır İstanbul'da üslenmiş bulunan Doğu Türkistan muhalefeti yüzünden değil, aynı zamanda yeni bağımsız Türk Cumhuriyetlerine yönelik olarak izlediği politikanın Pan-Türkçü unsurlar içerdiğini de düşünerek, Türkiye'den kuşku duymuştur. Ancak 1996 yılından itibaren Türkiye, Çin ile iyi ilişkiler kurmaya başlamıştır. [88] Amerikan Newsweek dergisine göre, Türkiye'de Doğu Türkistan'ın Çin'den bağımsızlığı için çalışan en az yedi kuruluş faaliyet göstermektedir. Doğu Türkistan Ulusal Devrimci Cephesi, Doğu Türkistan Hayır Cemiyeti, Doğu Türkistan İslam Partisi bunlardan en önemli olanlarıdır. Çin makamlarına göre, Doğu Türkistan'da 12 ayrılıkçı hareket faaliyet göstermektedir. En önemlilerinden beşi, Eylül 1994'te İşbirliği anlaşması imzalamışlardır. Bunların arasında yer alan Doğu Türkistan Bozkurt Partisi, Türkiye yanlısı aydınların oluşturduğu bir harektir. Tüm bu gelişmeler sonucunda Çin Halk Cumhuriyeti için, Türkiye, rejim muhaliflerinin barındığı hassas bir ülke olmuştur. Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin bir kararına göre "Sincang'daki bölücülerin esas kaynağı Türkiye, Kazakistan ve Kırgızistan"dır. [89] Türkiye'nin uluslararası alanda yalnızlığından kurtulma umuduyla yeni bağımsız devletlere karşı ilgi göstermesi, dış dünyada Pan-Türkist bir politika olarak algılanmış ve özellikle Rusya ve Çin'i rahatsız etmiştir. Ancak geçen zaman içerisinde Türkiye'nin bu ilgisi duygusal olmaktan fazla ileri gidememiş ve Türk dünyası ile sağlam siyasi, ekonomik ve kültürel bağlar kurulamamıştır. Ankara'nın Doğu Türkistan'a 1996 yılına kadar verdiği destek gününbirlik çıkışlarla sınırlı kalmış ve sistemli bir politika haline dönüşmemiştir. Ayrıca Ankara doğrudan Çin'i karşısına almaktan da kaçınmıştır. [90] Pekin, ikili ilişkilerinin gelişmesinin ön şartı olarak, Ankara'nın Doğu Türkistan'a desteğini kesmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Bu süreç Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in 1995'te Çin'e düzenlediği ziyaret sırasında resmi olarak dile getirilmiştir. [91]

1996 yılının başından itibaren Türkiye'nin Doğu Türkistan politikasının değişmekte olduğu görülmektedir. Özellikle Türk Dışişleri Bakanlığı ve Genelkurmay Başkanlığı, bu yöndeki tavırlarını açık bir şekilde ortaya koymuşlardır. Çin'in yoğun diplomatik çabaları sonucunda Dışişleri Bakanlığı, İsa Yusuf Alptekin'in adını taşıyan parkın kapatılmasını, Doğu Türkistan bayrağının indirilmesini ve Doğu Türkistan Şehitler Anıtı'nın yıkılmasını istemiştir. İstanbul Büyükşehir Belediye Eski Başkanı Recep T. Erdoğan, parkın adının değiştirilmesinin sadece Türkiye'nin değil, tüm dünya Türklerinin aşağılanması anlamına geleceğini söylemiştir. Bazı milletvekilleri ve gazeteciler, başkalarının kendi içişlerine müdahale edilmesini

istemeyen Çin'i, Türkiye'nin içişlerine karışmakla suçlamışlardır. Ancak Çin'in yoğun baskısı sonuç vermiş ve parkın adı değiştirilmiştir. [92] 1996 yılından itibaren Ankara Doğu Türkistan sorununa daha mesafeli yaklaşmaya başlamıştır. Bu dönemde Çin'le kurulan yakın ilişkilerin, özellikle silah alım anlaşmalarının etkisiyle, Ankara-Pekin ilişkileri gelişmeye başlamıştır. Son zamanlarda Türkiye Çin'in toprak bütünlüğünü öncelikli olarak göz önünde bulunduran bir politika izlemektedir. Fakat Türkiye'nin iki yönlü Çin politikasını kesin hatlarla birbirinden ayırmak mümkün değildir. Devletin farklı organlarının aynı anda farklı politikalar izlediği görülebilmektedir. Yine de 1996 öncesi dönemde, Türkiye, Doğu Türkistan'a en azından ilgisiyle destek verirken, 1990'ların ikinci yarısından itibaren bu sorunu görmezden gelmeye başlamıştır. [93] Mayıs 1998'de Çin'i ziyaret eden dönemin Başbakan Yardımcısı Bülent Ecevit, Çin Cumhurbaşkanı Jiang Zemin ile görüşmüştür. Ecevit'in şu sözleri Ankara'nın şimdiki Çin Politikasını iyi özetlemektedir: [94] *"Türk halkı ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin Çin'in bütünlüğüne çok büyük önem verdiğini belirttim. Şunu da eklemek isterim ki, kanımca Türkiye'de bazı çevreler marjinal gruplar halinde olsa da bu konuyu gündemde tutacak olurlarsa, Sincan'daki Müslümanlar güç durumunda kalabilirler. Şimdi bildiğim kadar, Çin, geniş ekonomik olanakları bulunan o bölgenin de kalkınması için bazı hazırlıklar yapıyor. Eğer siyasi sorun olmaya devam ederse, tavırları sertleşebilir. Onun için bu konuda Çinlilerin hassasiyetini göz önünde tutmak gerekir."*

1998 yılında, Türk Dışişleri Bakanlığı, Uzak Doğu'ya açılım politikaları çerçevesinde, Çin Halk Cumhuriyeti ve Malezya'ya da yer verirken, daha sonra bu alanı daha da geliştirerek, Asya-Pasifik Açılım Politikası'nı izlemeye başlamıştır. Nitekim Nisan 1999'da kurulan 58. Hükümetin programında, "Çin Halk Cumhuriyeti ile ilişkilerimizin çok yönlü olarak geliştirilmesine özen gösterilecektir" ibaresine yer verilmiştir. Türkiye, Çin ile olan bu sıcak ilişkisinin karşısında, Çin'in PKK terör örgütü ve Kıbrıs konularında Türkiye'nin inisiyatifine dikkat etmesini, füze ve füze teknolojisini elde edebilmeyi ve Çin pazarına girebilmeyi arzu etmiştir. Ancak, geline bugünkü noktada, Türkiye'nin beklentilerinin tam olarak karşılandığı söylenemez. [95] Türkiye-Çin ilişkileri hızlı gelişirken, diğer yandan Türkiye'de bulunan Doğu Türkistan Milli Merkezi, 1999'da Almanya'da Doğu Türkistan Milli Kurultayı'na dönüştürülmüş ve bir kısım siyasetçiler Almanya ve ABD'ye yerleşmişlerdir. [96]

Çin Cumhurbaşkanı Jiang Zemin'in Nisan 2000'deki Türkiye ziyareti ile, Ankara ve Pekin ilişkileri yeni bir eksene oturmuştur. 1996'dan sonra Ankara'nın takip etmeye çalıştığı Çin ile iyi ilişkiler kurma politikası, bu ziyaret sırasında doruk noktasına ulaşmıştır. [97] Üç gün süren ziyaret sırasında, ekonomi, enerji ve siyasi konularda anlaşmalar imzalanmıştır. Anlaşmalardan çıkan genel sonuca göre, Ankara, Çin'den elde edeceği

ekonomik ayrıcalıklar ve uluslar arası alanda siyasi destek karşılığında, Doğu Türkistan sorununa Pekin'i rahatlatacak bir bakış açısı ile yaklaşmaya başlamıştır. Doğu Türkistan'daki Uygur Türklerinin Çin yönetimine karşı yapacağı her türlü faaliyet, ortak bildirgede terörizm, ayrılıkçılık ve dinsel fanatizm düzeyine indirgenmiştir. [98] Son yıllarda Türkiye ile Çin arasında, her alanda karşılıklı ziyaretlerle gelişen sıcak ve iyi ilişkilerin Doğu Türkistan'a da yansıtacağı, Uygurların üzerindeki ağır baskıların hafifletilmesine yardımcı olabileceği büyük bir ümit ve heyecanla beklenirken, ne yazık ki, bunun tam tersi bir durumla karşılaşılmıştır. [99]

Ankara'nın Çin'e yaklaşmasında üç temel unsur belirleyici olmuştur. İlk olarak, Türkiye, Çin'i ucuz ve Batı'ya alternatif bir silah satıcısı olarak görmektedir. İkinci olarak, Ankara, hızla gelişen ve geniş bir pazar haline gelen Çin'deki büyük ekonomik pastadan pay almak istemektedir. Bu yüzden Türkiye Çin ile olan yetersiz ticari ilişkilerini hızla arttırmak istemektedir. Üçüncü olarak, BM. Güvenlik Konseyi'ndeki beş daimi üyeden biri olan Çin ile kurulacak iyi ilişkiler sayesinde Ankara, ABD ve AB'nin Türkiye üzerindeki, var olan ağırlığını Pekin ile dengeleme fırsatına kavuşabilir. [100]

2003 yılı Ocak ayında Recep T. Erdoğan, AKP Genel Başkanı olarak, Çin'e bir gezi gerçekleştirmiştir. Çin basınındaki haberlerde, Erdoğan'ın gezisine ilişkin şu değerlendirme yer almıştır: "Türkiye'nin Uygurlarla ilgili duruşu alkışlandı. Çin Başbakanı Zhu Rong'i, Sincang-Uygur Otonom Bölgesi'nin Türk Hükümeti tarafından Çin'in ayrılmaz bir parçası olarak tanınmasını alkışladı. Zhu, Türkiye'nin Çin'den ayrılmayı destekleyen hareketlerine izin vermeyeceği yönündeki açıklamasını da takdirle karşıladıklarını bildirdi." [101] **Erdoğan da dahil, Çin'e giden Türk siyaset adamlarının hiç birisi, "Doğu Türkistan'daki Uygurlar sizin vatandaşlarınız, ancak onlarla bizim aramızda dil, din, kültür, tarih bütünlüğü var, oradaki Türk kardeşlerimizin bugünkü durumu, onlara karşı yapılan insan hakları ihtilalleri bizi üzüyor, bu durumun düzeltilmesi, Çin ile Türkiye arasındaki ilişkilerin gelişmesine de sebep olacaktır!" diye yanıt verememişlerdir.** Fakat ABD'den, Fransa'dan, Almanya'dan, Belçika'dan siyaset adamları, Çin devlet adamlarıyla görüştiklerinde, bir yandan Tibet, Doğu Türkistan ve Çin'de insan hakları ihlalleri konularını gündeme getiriyorlar, öte yandan Çin ile ticari ilişkilerini de geliştirebiliyorlar. [102] Dışişleri Bakanı Abdullah Gül, 2005 yılı Şubat ayında Çin'e giderek temaslarda bulundu. Gül, temaları sırasında özellikle Kıbrıs konusunda BM Güvenlik Konseyi'nin beş daimi üyesinden biri olarak önemli rol oynayabilecek Çin yönetiminin desteğini almaya çalıştı. Gül, Pekin yönetiminin BM insan hakları raporlarına da geçen baskılarına maruz kalan Uygurların yaşadığı Doğu Türkistan'ı ziyaret programına almadı. Çin Dışişleri

Bakanı Li Zhaoxing'in konuğu olarak bu ülkeyi ziyaret eden Dışişleri Bakanı, iki ülke arasında Türkiye aleyhine olan dış ticaretin dengelenmesini gündeme getirip, yatırım işbirliğinin güçlendirilmesini önerdi. [103]

Türkiye'nin uyguladığı Çin politikası dürüstçe, fakat diğer bir ifade ile de safçadır. Nedenine gelince, karşılıklı ticaret denildiğinde, Çinliler neredeyse Türkiye'den hiç almamışlar, devamlı olarak satmışlardır. Türkiye'nin Çin ile devamlı büyüyen ticaret açığı ise, öyle kolay kolay kapanacak gibi değildir. Türkiye'deki piyasalar, Çin'in taklit, kalitesiz ve sözde ucuz malları ile dolmuştur. Bu yüzden birçok yerli üretici kepenk indirmek zorunda kalmıştır. Bir diğer önemli taraf, Çin, bugüne kadar hiçbir zaman dünya platformlarında Türkiye'nin lehine oy kullanmamıştır. [104]

Türkiye, Orta Asya Cumhuriyetleriyle ilişki kurmaya başladığı tarihten bu yana stratejik bir kaos içinde bulunmaktadır. Türkiye, politikaları gerçekleştirilmede kararlı ve Orta Asya bölgesine ilişkin hedefinde de azimli ve tutarlı olmasına rağmen, bu hedefe ulaşmak için gereken araçlar hususunda daima yetersiz kalmıştır. Aslında, bu yetersiz politikanın nedeni, Türkiye'nin belirli bir işbirliği alanı tayin etmemiş ve çok geniş boyutlu işbirliği planları geliştirmiş olmasıdır. [105] Bu açıdan Doğu Türkistan'daki Uygurların azınlık haklarının çiğnenmesine göz yumduğu izlenimi veren bir Ankara'nın, bölgede güvenilir bir merkez olması mümkün değildir. Buna Rusya ve Çin'e göre Türkiye'nin siyasi, iktisadi ve coğrafi açıdan bölgedeki dezavantajlı konumu da eklenince, Ankara'nın Orta Asya ve dolayısıyla Güney, Doğu ve Güneydoğu Asya'ya olan stratejik açılımlarının büyük darbe yemesi kaçınılmaz olacaktır. Şimdinin ekonomik devi ve geleceğinin süper gücü olarak gösterilen Çin ile her alanda kapsamlı ve yoğun ilişkiler geliştirilmesi, Türkiye'nin ekonomisini canlandıracağı gibi, siyasi ve stratejik açılımlarını da çeşitlendirecektir. Ancak bu politika çerçevesinde Türkiye'nin genel Orta Asya stratejisi de düşünülerek, Uygurlara belli bir ağırlık verilmelidir. Hatta karşılıklı güven ortamı tesis edildikten sonra, Çin pazarına Doğu Türkistan üzerinden açılmak da mümkündür. Tarihi İpek Yolu ulaşım koridorunun canlandırılması projeleri, ikili ve bölgesel işbirliğinin geliştirilmesi açısından önemli bir fırsat oluşturmaktadır. Orta Asya'da tarihsel olarak daha büyük bir stratejik rekabet içinde bulunan Rusya ve Çin'in son dönemdeki siyasi yakınlaşması, mevcut sorunların uzlaşarak çözülebileceği konusunda önemli bir süreçtir. [106]

Türkiye'nin Çin ile olan ilişkileri, daha çok Çin'e yaramıştır. Siyasî ilişkilerinde Türkiye'nin beklentileri karşılanılmaz iken, Çin, Doğu Türkistan meselesinde Türkiye'den belli başarıları elde etmiştir. Ekonomik ve ticarî ilişkileri hep Türkiye'nin aleyhine gelişmiştir. Bu durum, aslında Türkiye'nin Çin'e değil, Çin'in daha çok Türkiye'ye ihtiyacı olduğunu göstermektedir.

Türkiye'nin jeostratejik konumu, Orta Asya ile olan bağı ve Doğu Türkistanlılar ile koparması zor olan ilişkisi, Türkiye'nin dış politikasında stratejik üstünlüğünü yaratmaktadır. Ancak, gelecekte Çin, Asya'da en büyük ülke olmaya adaydır. Çin, şu anda dünyanın 6. ekonomik gücüdür, BM Güvenlik Konseyi Daimi üyesi ve Asya-Pasifik'te büyük rolü olan bir ülkedir. Bu bağlamda Doğu'yu Batı'ya bağlayan en önemli jeostratejik konumda olan Türkiye, dünyanın dört tarafına yönelmeli ve Çin ile de Doğu'daki ülkelerin biri olarak ilişkilerini geliştirmelidir. Türkiye küresel olarak ABD ve AB ile ilişkisini geliştirmelidir; Bölgesel olarak Türkiye'nin çıkar bölgesi olan Balkanlar, Orta Doğu, Kafkasya ve Orta Asya ile ilgilenmelidir. Sonra da Türkiye'nin çıkar bölgesi ile direkt ilgisi olan Rusya, Çin, Hindistan, Pakistan, İran ve Mısır gibi ülkelerle ilgilenmelidir. Özellikle Çin ile olan ilişkisinde en büyük temas noktası Doğu Türkistan olmalıdır. Bu açıdan Doğu Türkistan ile ilgilenmeli ve stratejik [107] yönüyle Doğu Türkistan'ın iki ülke arasında köprü olma rolünü dikkate almalıdır. Bu durumda, ileriye yönelik Çin ve Doğu Türkistan politikasının oluşturulması gerekmektedir. Sonuç olarak, Ankara, kendi ulusal çıkarlarını ön planda tutan ve değişen dengeleri sürekli göz önünde bulunduran dinamik bir Orta Asya politikasını geliştirmek ve bir an önce uygulamak durumundadır. [108]

VI. Şanghay İşbirliği Örgütü Bağlamında Doğu Türkistan Sorunu

Çin'in kuzeybatı bölgesi, 1990'ların başında dünya haritasında aniden beliren birçok Türk Cumhuriyetiyle 3000 km. uzunluğundaki sınırını paylaşmaktadır. Özellikle Çin'i, hem Orta Asya'dan ayıran, hem de birleştiren konuma sahip olan Doğu Türkistan, bu konumu bağlamında stratejik önem taşımaktadır. Orta Asya'da Uygurlar yaşadığı gibi, Doğu Türkistan'da da Kazak, Kırgız, Özbek, Tacik ve Tatarlar bulunmaktadır. Böylesi bir coğrafyanın potansiyel olarak etnik, dinsel ve teritoryal çatışmalara ilişkin olduğu kuşkusuzdur. Çin'in Doğu Türkistan'a önem vermesinin ve Doğu Türkistan ile milli, dini ve tarihi olarak ortak noktaları paylaşan Orta Asya Türk Cumhuriyetleriyle sıkı diplomatik ilişkiler tesis etmesinin arkasında yatan nedenler, bu bağlamda daha iyi anlaşılmalıdır. [109]

Batı Türkistan'daki beş devlet, 1992'de bağımsız olduğundan bu yana, Çinli yöneticiler büyük huzursuzluk içindedir. Çünkü bu bağımsız devletlerin Çin'in idaresi altındaki Doğu Türkistan'a ümit kaynağı olmasından korkmaktadır. [110] Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle gelişen ortam, Doğu Türkistan'ın mevcut olan bağımsızlık hareketini de pompalamıştır. Orta Asya'da oluşan bu yeni denge, Çin'i bölgeye ve bölgeyle her yönüyle bağlantısı olan Doğu Türkistan'a yönelik yeni bir politika uygulamaya sevk etmiştir. Pekin, Doğu Türkistan'ı kontrol altında tutmak için, Şanghay İşbirliği Örgütü (ŞİÖ) çerçevesinde güvenliğini artırmaya çalışmış ve Türkiye ile siyasi ilişkilerini geliştirmek için

çaba sarf etmiştir. [111]

Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla birlikte Orta Asya'da bir güç boşluğu oluşmuştur. Rusya, Çin ile iş birliği yaparak, kendi imparatorluk mirasını başkalarına kaptırmama çabası içine girerken; ABD ve Batılı ülkeler de Rusya'nın bölgede Sovyetler Birliği'nden kalma etkinliğini azaltmayı hedeflemişlerdir. [112] Çin ise, Rusya, Kazakistan, Kırgızistan ve Tacikistan'ın katılımıyla oluşan Şanghay Beşlisi ile bölgede önemli bir inisiyatif ele geçirmiştir. Haziran 2001'de bölgenin kilit ülkesi Özbekistan'ın da katılımı ile ŞİÖ adını alan bu oluşum, bir Orta ve İç Asya örgütüne dönüşme sürecine girmiştir. [113] 5 Temmuz 2005 tarihinde Kazakistan'ın başkenti Astana'da toplanan ŞİÖ zirvesinde, bir yandan Hindistan, Pakistan ve İran'a gözlemci statüsü verilirken, diğer yandan ABD askeri varlığının Kırgızistan ve Özbekistan'dan geri çekilme tarihinin belirlenmesi açık bir şekilde talep edilmiştir. Bu talepten kısa bir süre sonra, bölgenin iki ana gücü Çin ile Rusya'nın müştereken yaptıkları askeri tatbikat, bölgede oluşan kutupları daha da belirgin hale getirmiştir. [114]

ŞİÖ tarafından dile getirilen "uluslararası terörizm, etnik bölücülük ve radikal dincilik", aslında bağımsızlık yanlısı Uygur, Çeçen ve Türk toplulukları arasında yayılan İslami akımları hedeflemektedir. ŞİÖ üyeleri, 1998'deki Almatı toplantısında bu akımlara karşı bir mekanizmanın oluşturulmasını teklif etmişler ve 1999'daki Bişkek toplantısında da Anti Terörizm Merkezi'nin kurulmasını gündeme getirmişlerdir. Ve 5 Temmuz 2000 tarihinde Tacikistan'ın başkenti Duşanbe'de yapılan beşinci zirve toplantısında, ŞİÖ'nün bölgenin güvenlik örgütü haline getirilmesi ele alınmıştır. [115]

Bugün Doğu Türkistan Türklerini "terörist" olmakla suçlayan Çin Yönetimi, Usame Bin Ladin'e yataklık yapan Taliban rejimiyle 1998 yılında bir savunma anlaşması imzalamış; BM yaptırımlarına rağmen, 1999 yılında gizli olarak Kabil'e 40 milyon dolar yardımda bulunmuş ve bu paranın bir kısmının El-Kaide örgütüne aktarılmasını sağlamıştır. Usame Bin Ladin ise, Ağustos 1999 tarihinde yaptığı bir konuşmasında, Afganistan ile Çin arasındaki yakın dostluk ilişkilerinden övgüyle söz etmiştir. El-Kaide mensuplarının saklandığı Tora Bora olarak tanımlanan bölgedeki mağaralarda bulunan çok sayıda Çin markalı silahlar, Çin'in El Kaideye askeri alanda da yardım ettiğini ortaya çıkarmıştır. Çin'in Orta Asya Cumhuriyetlerinde sözde "İslami terörizm" tehlikesi yaratıp söz konusu cumhuriyetleri kendine bağlayabilmek için, 1998 yılından beri El-Kaide'yi bir maşa olarak kullandığını da, batılı İstihbarat birimleri çok iyi bilmektedir. [116]

Çin, öncelikle Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan ve Özbekistan Cumhuriyetleri ile özel anlaşmalar imzalayarak bu devletlerin sınırları içinde yaşayan Doğu

Türkistanlıların siyasi faaliyetlerinin sınırlanmasını ve hatta yasaklanmasını sağlamıştır. Çin, aynı zamanda Türkiye üzerinde de baskılar kurarak, Türkiye'de yaşayan Doğu Türkistanlıların siyasi faaliyetlerini sınırlandırmasını sağlamaya çalışmıştır. [117]

ŞİÖ çerçevesinde, bağımsızlık hareketlerine, terörizme, köktendinciliğe, silah ve uyuşturucu kaçakçılığına karşı savaşı, özellikle Rusya'yı da yanına almış olarak yürütmeyi Orta Asya politikası haline getirmiş olan Çin'in şimdilik bölgedeki çıkarlarını bu siyasal yaklaşımla koruduğu söylenebilir. Terör ile savaşta uluslararası ittifaka üye olmayan Çin, her şeye karşın özellikle ABD'ye terörle savaşta bazı kolaylıklar sağlamıştır. Pekin'de ABD elçiliğinde açılmasına izin verilen FBI bürosu, Çin'in çok yakın ilişkiler içinde olduğu Pakistan'ın ABD ile ilişkilerine destek verilmesi, yine ABD ile ortak bir "terör sorunları bürosu" kurulması bu bağlamda değerlendirilebilir. BM'de teröre karşı alınan önlemler, Çin tarafından desteklenirken, Çin'in dış politika açısından Doğu Türkistan, Tibet ve Tayvan'daki gelişmeleri de bu kararlara katmak istemesi başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Ancak, Doğu Türkistan İslam Hareketi isimli bağımsızlık grubunun ismini, ABD'nin desteğiyle BM kararlarına terör grubu olarak Ağustos 2002'de koydurmuş olması, ABD'den belli ölçülerde taviz alması anlamına gelebilir. Bu gelişmeler ışığında, Bush yönetiminin, Çin'i "stratejik rakip" olarak tanımlamasında yumuşamaya giderek, bu siyaseti "açık, yapıcı ortaklık" biçimine dönüştürmeye başladığı söylenebilir. [118]

Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan ve Pakistan ile olan sınırları Çin'in, Orta Asya'nın enerji kaynaklarına olan resmi kapısıdır. Çinli petrol uzmanları, bugün dünya enerji piyasasında büyük bir paya sahip olmayı planlayan Almatı ve Taşkent'in sürekli ziyaretçileridir. Kazakistan'dan Şincang'daki Aladağazı'na kadar uzanacak olan petrol boru hattının birinci aşaması tamamlanmak üzeredir. Bu iki ülke, buna ilaveten doğal gaz boru hattı için fizibilite çalışmalarına devam etmektedirler. Çin, bu çıkarlarını korumak için Müslüman militanları tehdit etme ve güç kullanarak kontrol altına alma konusunda hiç tereddüt etmemektedir. Çin, bu çabaları için, Rusya, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan ve Tacikistan'dan oluşan, güvenlik ve ticari bir forum olan ŞİÖ üyelerinin desteğini kazanmıştır. [119] Ulaştırma altyapısı sorunu, Orta Asya'nın ileride hangi çekim merkezine yakın olacağını ve hangi ülke veya ülkelerle daha yakın ilişkilere gireceğini belirleyecektir. Dolayısıyla Orta Asya'da çıkarı bulunan ülkeler, ulaştırma altyapı projeleri konusunda da rekabet ediyorlar. Şu anda Orta Asya'nın dünya ile bağlantısını sağlayan enerji hatları başta olmak üzere, ulaştırma yolları halen çoğunlukla Rusya'dan geçiyor. Bunun dışında Türkmenistan-İran ve Kazakistan-Çin boru hatları inşa edildi. Ulaştırma altyapısı konusunda Çin, Kazakistan ve Rusya arasında ortak projeler bulunduğu gibi, Çin'in kendi projeleri de

bulunuyor. Özellikle Çin'in Sincan Uygur Bölgesi olarak adlandırdığı tarihi, Doğu Türkistan ve Batı Türkistan arasındaki bağlantıların artması, Çin açısından hem fırsat, hem tehdit oluşturuyor. [120]

Orta Asya üzerindeki stratejik çıkarlarından vazgeçmemiş bir Türkiye'nin, uzun dönemde Çin ile bu bölgede rekabete girmesi kaçınılmazdır. Ankara, Doğu Türkistan politikasını özelde Orta Asya, genelde Asya politikası çerçevesinde değerlendirmek zorundadır. Rusya gibi Çin de bu bölgede hayati çıkarları olan ve bölgeye komşu bulunan büyük güçlerdendir. Rusya'nın en büyük kozu, Sovyet döneminden kalma siyasi, iktisadi ve askeri nüfuzudur. Böylece Pekin, bir taraftan Doğu Türkistan'daki egemenliğini her yönüyle pekiştirirken, diğer yandan eski Sovyet Türkistan'ı üzerinde kapsamlı bir açılım yapmaktadır. Pekin, Sovyetler Birliği'nin dağılması sonucu ortaya çıkan Orta Asya'daki boşluğu Moskova'yı çok ürkütmeden doldurmaya çalışmaktadır. [121]

VII. 11 Eylül Terörist Saldırısı Sonrasında Doğu Türkistan Sorunu

Pekin, ABD'nin Afganistan'a yönelik askerî operasyonunun başlamasıyla birlikte, kendi tutumunu şu şekilde ortaya koymuştur: "1. Çin, her türlü terörizme karşıdır ve buna karşı yapılan operasyona destek verir. 2. Terörizme karşı operasyon kesin kanıta dayanmalı, hedef belirgin olmalı ve günahsız insanlar zarar görmemesi şartıyla gerçekleşmelidir. 3. BM Ana Sözleşme ilke ve şartlarını esas alarak Güvenlik Konseyi'nin fonksiyonunu artırmalıdır. Çin, Güvenlik Konseyi çerçevesinde terörizme karşı mücadelede yardımcı olan her türlü müzakerelere hazırdır."

Çin Dışişleri Bakanı Tang Jiaxuan, 21-22 Eylül 2001 tarihlerinde ABD'ye yaptığı ziyarette, ABD Başkanı Bush ve Dışişleri Bakanı Colin Powell ile görüşmüştür; Tibetlileri ve Uygurları kastederek, Çin'in de terörizmin kurbanı olduğunu vurgulamıştır. Bununla birlikte yurtdışındaki Doğu Türkistan teşkilatları da faaliyetlerini hızlandırmıştır. 17 Ekim 2001'de ABD'deki Doğu Türkistan Teşkilatı üyeleri, ABD Kongresi'nde Çin'in bölgedeki baskı ve zulmünü anlatmıştır. 17-19 Ekim 2001'de, Brüksel'deki AB Parlamento binasında 3. Doğu Türkistan Kurultayı yapılmıştır. Çin'in tepkisini çeken bu kurultayda, Pekin hükümeti, terörist devlet olarak kınanmıştır. 19 Ekim 2001'de, APEC toplantısına iştirak etmek için Çin'e giden ABD Başkanı George W. Bush, Çin Devlet Başkanı Jiang Zemin ile bir görüşme yapmış ve görüşme sonrası düzenlenen basın toplantısında, "Biz birçok alanda müzakere yaptık, terörizme karşı savaş kesinlikle azınlıklara darbe vermenin bahanesi olmamalıdır gibi konuları da müzakere ettik" açıklamasıyla, kapalı bir şekilde Pekin'in terörizme karşı operasyondan istifade ederek Doğu Türkistan'a darbe vurma tavrı eleştirilmiştir. Çin Başkanı Jiang Zemin, Doğu Türkistan ayrılıkçılarını terörist olarak Başkan Bush'a kabul ettiremezken, aynı toplantıda Rusya Devlet Başkanı Putin'e kabul

ettirebilmiştir. Başkan Jiang'ın sözüyle, "Çin ve Rusya'nın-her iki ülkenin tutumu aynıdır, Çeçen teröristleri ve 'Dong Tu' teröristleri hepsi uluslararası terörizmin bir parçasıdır, şiddetle kaşı çıkılmalı ve darbe indirmelidir."

Pekin'in bu çabalarına rağmen, önce 12 Ekim 2001'de, 1 Nisan casus uçak krizi sonrası durdurulan ABD-Çin insan hakları diyalogunun tekrar başlamasıyla Beyaz Saray Sözcüsü Richard Boucher, bu diyalogda Uygur sorununun gündem maddesi olacağını beyan etmiştir. Sonra 24 Ekim 2001'de, ABD Dışişleri Bakanı Colin Powell da, Çin'in terörizme karşı faaliyetlerini yürütürken insan haklarını çiğnememesi gerektiği hakkında uyarmıştır. Buna karşı Çin Dışişleri Bakanlığı yetkileri, 'Dong Tu'ya karşı darbeler indirmenin Çin'in azınlıkların haklarını çiğnediği anlamına gelmediğini ve bunların Bin Ladin'in kamplarında terör eğitimi alan uluslararası teröristler olduğu şeklinde konuşmuşlardır. 31 Ekim 2001'de, Çin Başbakanı Zhu Rongji, Çin'i ziyaret eden Alman Başbakanı Gerhard Schröder'e "Çin'in 'Dong Tu' terör güçlerine karşı verdiği mücadele uluslararası terörizme karşı mücadelenin bir parçasıdır ve iki ülke terörizme karşı uluslararası çapta işbirliği yapmalıdır." diye konuşmuştur. Pekin de biliyor ki, yurtdışında faaliyet gösteren Doğu Türkistan ayrılıkçı faaliyetlerin en büyük iki teşkilatı Almanya'da bulunmaktadır. Nitekim Alman Başbakanı Schröder, Çin ile 3 milyar dolarlık bir ticaret anlaşmasına imza atarak geri dönmüştür. Bununla birlikte, Doğu Türkistan içinde ayrılıkçı harekete yönelik tedbir alma, darbe indirme ve idam etme faaliyetleri de hız kazanmıştır. Pekin'e bağlı Doğu Türkistan hükümetinin 24 Ekim'deki açıklamasına göre, bu faaliyetler başarılı olmuştur. Bu gelişmelere devam ederken **BM İnsan Hakları Komitesi Yüksek Komiseri Mary Robinson, 8 Kasım 2001'de Çin ziyareti öncesi Doğu Türkistan'daki durumun kaygı verici olduğunu ve terörizme karşı mücadele bahanesiyle insan haklarının çiğnenmemesi gerektiğini vurgulamış ve Pekin'in Doğu Türkistan bağımsızlık hareketini terör hareketi diyerek şiddetle bastırmasını eleştirmiştir. ABD Başkanı Bush'un "terörizm büyükelçisi" General Francis Taylor, 5 Aralık 2001'de Çin ziyareti sırasında Pekin'in tutumuna yönelik "ABD ve Çin'in Doğu Türkistan ayrılıkçı hareketi meselesi hakkında henüz farklı görüşleri vardır"; "ABD hükümeti Doğu Türkistanlılara terörist olarak bakmamaktadır. Çin'in bu bölgede yüz yüze geldiği ekonomik ve toplumsal sorunlar terörizm olmayabilir; bu sorunları terörizme karşı koymak yoluyla değil, siyasi üslupla çözmesi gerekir" demiştir. Ayrıca Afganistan'da esir düşen Uygurların da Çin'e verilemeyeceğini beyan etmiştir. 22 Mart 2002'de ABD Dışişleri Sözcüsü Philip Reeker, "bazı Uygurların Afganistan'da El-Kaide teşkilatıyla omuz omuza savaşa iştirak etmiş olduğunu biliyoruz". Ancak "uluslar arası terörizme karşı savaşı bahane ederek Doğu**

Türkistanlıların hakkı olan dini özgürlüğe baskı yapılamaz, terörizme karşı savaşın başarısı temel insan haklarına saygılı olmaktan geçmektedir. Bu tutumumuz Pekin hükümetine iletilmiştir" diye konuşmuştur.

Çin'in terörizm kavramının bir ölçüsü yoktur ve bireysel olarak şiddet yoluyla korku estirenleri terörist olarak tanımlamaktadır. Hatta cinayet dâhil birçok adi suçlulara da terörist denmektedir. Aynı suçlar, Çin'in iç bölgelerinde işlendiğinde ceza hukukuna göre yargılanırlarken, Doğu Türkistan'da işlendiğinde "terörist" suçlamasıyla ağır ceza ile yargılanmaktadır. [122] Uluslararası Af Örgütü'ne göre, yalnız 11 Eylül'den bu yana Doğu Türkistan'da 200'den fazla Uygur Türk'ü hapishanelerde işkenceyle öldürülmüş ve 3.000 Uygur Türk'ü de tutuklanmıştır. [123] Çin, genellikle etnik bağımsızlık ve dini radikalizmi terörizmin esas kaynağı olarak algılamaktadır. Bu bağlamda Doğu Türkistan'ın içi ve dışındaki çeşitli faaliyetler de, terörist faaliyetler olarak teşhir edilmektedir. Pekin, 'Dong Tu' hareketinin Taliban ve Bin Ladin'den maddi ve manevi destek aldığı ileri sürerek, bu hareketin uluslararası terörizmin bir parçası olduğunu savunmaktadır. Dolayısıyla, Çin'in 'Dong Tu' hareketlerine darbe indirmesini uluslararası kamuoyuna uluslararası terörizme karşı operasyona destek vermesi olarak algılanmaktadır.

11 Eylül'den önce, Doğu Türkistan sorunu ile ilgili dünya kamuoyundan gelen eleştirilere karşı Pekin, konunun Çin'in iç işleri olduğu cevabını verirken, 11 Eylül sonrası ise bu sorunun uluslararası terörizm olarak dünya kamuoyuna ilan etmiştir. Çin'in bu konudaki hızlı dönüşümün altında, uluslararası terörizme karşı operasyonu fırsat bilip ayrılıkçı Doğu Türkistanlılara darbe vurmak amacı yatmaktadır:

George W. Bush hükümeti, daha başlangıçta Clinton'un Çin merkezli Asya politikasını Japonya merkezli Asya politikası olarak değiştirmiş ve Asya-Pasifik'te Çin'e yönelik yeni bir kuşatma stratejisini ortaya koymuştur. 1 Nisan'daki casus uçak krizi ile birlikte iki ülkenin ilişkisi bozulmuştur. ABD'nin Afganistan'a düzenlenen askerî operasyonun Çin'in "yumuşak karnı" olan Doğu Türkistan'ın yanında cereyan etmesi, Pekin'i endişelendirmiş olmalıdır. Bu operasyon, hem Orta Asya, hem de Güney Asya'nın mevcut olan dengelerini bozmuş durumdadır ve yeni bir denge oluşmak üzeredir. Rusya'nın ABD ile yakın işbirliğine girmesi, Orta Asya ülkelerinin ABD'ye açık destek vermeleri, özellikle bu ülkelerin ŞİÖ üyesi olan Çin ile müzakere etmeden ABD ile işbirliğine girmeleri, Pekin yönetimini rahatsız etmiş olmalıdır. Nitekim ŞİÖ, ABD'nin başlattığı terörizme karşı savaşta bölgesel güvenlik teşkilatı fonksiyonunu gösterememiş ve örgüt bir nevi pasif hale getirilmiştir. Ayrıca Çin'in Hindistan'a karşı her zaman silah teknolojisi konusunda destek verdiği yakın dostu Pakistan'ın ABD'yle yakın ilişkilerde bulunması Çin'in Güney Asya'daki çıkarlarını da gölge

altında bırakmıştır. ABD'nin bölgede başlattığı operasyonla birlikte meydana gelebilecek yeni oluşumda Çin'in devre dışı bırakılması veya figüran rolünü üstlenmesi Çin'in çıkarlarını her yönüyle etkileyebilir. Çin'in Orta Asya'daki etkinliğinin kırılmasıyla birlikte Doğu Türkistan sorununun Çin'e yönelik bir kart olarak kullanılabilmesi Çin'in güvenliğini derinden etkileyebilir.

Çin, 1993 yılından bu yana, enerji ithal eden ülke hâline dönüşmüştür. 2020 yılında petrol tüketiminin % 40-50'sini yurtdışından almak zorunda kalacaktır. Enerji talebini karşılayamadığı takdirde, Çin'in geleceği doğrudan tehdit altına girebilir. Orta Asya'dan Hazar Deniz'ine kadar uzanan enerji havzası Çin'in ilgi alanıdır ve mesafe olarak yakın, masraf olarak uygun olan bir bölgedir. Bu bölgenin enerjisinin Çin'e taşınabilmesi için güvenli bir hattın oluşturulması gerekmektedir. Doğu Türkistan bu hattın ortasındadır ve her hangi istikrarsızlık bir durum, Çin'in enerji güvenliğini etkileyebilir. ABD'nin Afganistan'a düzenlenen askerî operasyonun stratejik bir amacının da Orta Asya-Hazar Denizi'ndeki enerji olduğu ifade edilmektedir. Bu durum, Çin'in enerji ihtiyacını tehdit edebilir ve buna yönelik Çin kendi stratejisini hazırlanmasına sevk etmektedir.

Çin şu anda millî stratejisinin bir parçası olan Kuzeybatı Bölge Ekonomik Kalkınma Projesi'ni yürütmektedir. Bu proje, Çin'in Üç Aşamalı Ekonomik Kalkınma Ulusal Stratejisi'nin bir parçası olarak, Çin'in kuzeybatı bölgelerinin ham maddelerini Çin'in gelişmiş güneydoğusuna taşımaya çalışmaktadır. Yabancı ülkelere hiç açılmayan bu bölge, artık dış sermaye istemeye başlamıştır. Kuzeybatı Bölge Kalkınma Projesi'nde en önemli jeostratejik ve jeoekonomik konumuna sahip olan Doğu Türkistan, Çin'in geleceği için fevkalade bir rol üstlenmektedir. Bu nedenle, Orta Asya'da meydana gelebilecek herhangi bir istikrarsız durum ve yeni stratejik dengelerin oluşturulması, bu projenin devamlılığını etkileyebilir.

Son yıllarında Doğu Türkistan'ın ayrılma yönündeki faaliyetleri, yurtiçinde ve yurtdışında belli mesafe kaydetmiştir. Özellikle uluslararası siyaset sahnelerinden destek alan bu faaliyetler, hem ABD'de, hem de AB'de kendi etkisini göstermeye başlamıştır. Ancak Doğu Türkistanlıların Batı dünyasındaki çalışmaları giderek daha fazla başarı elde ederken, ülke içindeki faaliyetleri Pekin hükümetinin şiddetli baskısıyla gücünü yavaş yavaş kaybetmektedir. 11 Eylül ile birlikte Doğu Türkistan sorununun (bağımsızlık faaliyetleri, insan hakları, nükleer silah denemesinden sonraki çevre tahribi v.s.) uluslararası arenada ilgi görmesi, Çin'in iç güvenliğini ve sınır güvenliğini tehdit eden en büyük sorun hâline gelmiştir. Bu durumda Pekin'in uluslararası terörizme karşı operasyonundan istifade ederek Doğu Türkistan sorununun tamamen ortadan kaldırmak istediği açıktır. Ancak Çin'in Doğu Türkistan ayrılıkçı faaliyetlerine karşı, ABD tarafından gelen eleştiriler ve ABD'nin bu konudaki tavrı, AB'nin Doğu Türkistan

trajedisine ilgi göstermesi, BM İnsan Hakları Komisyonu ve diğer insan hakları kuruluşları tarafından gelen baskı ve yurtdışı Doğu Türkistan faaliyetlerinin yükselişi gibi bir dizi gelişmeler, Pekin'i zor duruma bırakmıştır. Böylece daha önce Orta Asya ve Türkiye'de kazandığı stratejik başarılarına aksine, Çin'in Doğu Türkistan ayrılıkçı hareketini terörist faaliyetine dönüştürme politikasının başarısız olduğunu göstermektedir. Hatta Pekin'in bu politikası Doğu Türkistan sorununu uluslararası siyaset sahnesine taşımaya ve Doğu Türkistan'ın yurtdışındaki teşkilâtlarının büyümesine yardımcı olmuştur. Doğu Türkistan sorunu artık uluslararası kamuoyunda yerini almaya başlamıştır. [124]

Çin işgali altında yaşayan Doğu Türkistanlılar, yakın bir tarihte ABD himayesinde, "sürgünde Doğu Türkistan Hükümeti"ni kurmuşlardır. 14 Eylül 2004'de, ABD Kongre binasında toplanan hükümet, ay yıldızlı gökbayrağı milli bayrak ilan etmiştir. Doğu Türkistan Ulusal Özgürlük Merkezi'nin (DTÖM) girişimleriyle kurulan hükümetin başkanlığına, DTÖM Başkanı Enver Yusuf Turani getirilmiştir. Turani, Amerika'nın Sesi Radyosu (VOA)'na verdiği demecinde, hükümetin 1933 ve 1944 yıllarında kurulan Doğu Türkistan Cumhuriyeti hükümetinin devamı olduğunu söylemiştir. Uygur Türkleri Derneği de, Washington'da ABD Kongresi desteğiyle bir ofis açmıştır. Pekin, sürgünde kurulan bu hükümeti kinayarak, Bush yönetiminin Çin'in kaygılarını dikkate almasını umut ettiğini bildirmiştir. [125] ABD Dışişleri, son insan hakları raporunda, Çin'in "siyasi, sivil ve dini özgürlükleri sınırladığını" duyurmuştur. Uygurlar, Bush'un, dağıttığı "özgürlük ve demokrasi"den paylarına düşeni alabilmek için reel politik rüzgârının kendilerinden yana esmesini bekliyorlar. [126]

Sonuç

ABD, şimdilik, Çin ile iyi geçinmeye, düşmanlığını kazanmamaya, olası bir Çin-Rusya-Hindistan blokunu engellemeye büyük önem veriyor. Yine bu bağlamda, Çin'in zayıf noktası olan, Doğu Türkistan konusunun, Çin'in son günlerdeki artan çıkışlarından rahatsız olacak ABD tarafından kullanılması ve bu hususun da başka sorunları ortaya çıkarması söz konusu olabilecektir. [127] ABD, Doğu Türkistan sorununu, gerektiğinde Çin'e karşı kullanabileceği bir araç olarak, bir kenarda her an kullanıma hazır olarak tutmaktadır.

Çin'in Asya ve dünya üzerindeki askeri ve ekonomik tehdidi, ABD-Çin arasındaki çıkar çekişmesi ve ABD, Japonya, Güney Kore, Tayvan, Avustralya ve Güneydoğu Asya Ülkeleri arasındaki çıkar birliği sağlanarak dengelenebilir. Bu denge ortamında, eğer Çin kendi yanına Rusya ve Hindistan'ı müttefik olarak çekerse, dünya iki kutuplu yeni bir soğuk savaş sürecine sürüklenebilir. Bugünkü küresel güç dengelerinin, ilerde

Çin lehine bozulması durumunda Çin'in yakın çevresindeki başka devletler, Çin yayılmacılığı karşısında yeterli dirence sahip olamazlar. [128] İşte bu noktada, Doğu Türkistan sorunu ABD için önem kazanabilir ve öne çıkarılabilir.

Doğu Türkistanlıların istediği self-determinasyon hakkı ile, politik, ekonomik ve kültürel istekler, Çin yönetiminin hep kaba kuvvetle karşılanmıştır. Yıllarca süren baskıcı politikalar, Doğu Türkistanlıların isteklerine sıkıca sarılmalarına yol açmıştır. Bu atmosferde, ülkede bir çatışma çıkma ihtimali giderek kuvvetleniyor. Dış politika uzmanları, Doğu Türkistan'da çıkabilecek bir çatışmanın Tibet ve İç Moğolistan'a da yayılabileceğine dikkat çekiyorlar ki [129], bu önemlidir. Çin Sosyal Bilimler Akademisi üyesi Lu Fan Zhi, Hong Kong'ta yayımlanmakta olan, Singtao gazetesinin, 25 Mayıs 2001 tarihli sayısında yayınlanan yazısında, özetle şunları belirtiyor: *"Sincan halkının dış ülkelerde soydaşları var. Eğer Sincan'daki bölücülük hareketleri güçlenirse, komşu ülkelerdeki soydaşlarının, Doğu Türkistan halkının yardımına gelmeleri mümkün. Ayrıca, Sincan halkı Müslüman'dır. Afganistan örneğinde olduğu gibi, pek çok Müslüman'ın gönüllü olarak Sincan'daki Müslümanların yardımına koşması da söz konusu. Ayrıca, Sincan'daki huzursuzluklar; Tibet, İç Moğolistan ve hatta Çin'in pek çok eyaletinde hüküm süren kargaşalıkları da alevlendirebilir."* [130]

Son yıllarda pek çok dünya devletinin Doğu Türkistan Türklerine olan ilgisi hızla artmaktadır. Mesela pek çok hükümet yetkilisi, BM, ABD Kongresi, Avrupa Parlamentosu ve Milli Parlamentolar, Çin'in Doğu Türkistan'daki insan hakları ihlallerini eleştiren beyanatlarda vermekte, kararlar çıkarmakta, konferanslar düzenlemekte, durumu yerinde araştırmak için Doğu Türkistan'a özel temsilciler gönderilmektedir. ABD hükümeti ve Kongresi, ABD Dışişleri Bakanlığına özel bir "Doğu Türkistan Masası" ihdası için teşebbüse

geçmiştir. Pek çok sivil toplum kuruluşu, BM İnsan Hakları Komisyonunda Doğu Türkistan'daki insan hakları ihlallerini dile getirmektedir. BM İnsan Hakları Komisyonu, şimdi Doğu Türkistan'a özel raporlar gönderme hazırlığı içindedir.

Türkiye, uluslararası konjonktürdeki gelişmeleri dikkate alarak, Batı ve Doğu Türkistan ile ilişkileri yoğunlaştırmalı; Çin'den bu konuda alacağı tepkileri, Çin ile geliştireceği ekonomik, ticari, ve hatta bazı siyasi konularda sağlayacağı birlikler ile yumuşatmaya çalışmalıdır. Türkiye, Orta Asya Türk coğrafyasında etkinliğini sağlayabilirse, yeni gelişmekte olan Avrasya'nın kontrolü politikasında ABD, Rusya, Çin ile birlikte başrol oyuncularından birisi olabilir. Zira önümüzdeki süreçte ABD tarafından İran'a yapılabilecek bir saldırıyla birlikte, Çin'in İran ile 100 milyar dolar seviyesinde yaptığı petrol alım ve yatırım anlaşmasının bertaraf olması, Çin ile ABD'nin ekonomik seviyede sürdürdükleri rekabetin örtülü çatışmaya dönüşmesine neden olabilir. Çin'in bugün ABD ile birlikte örtüşüyor gözüken "İslami terörizm" konusundaki birlikteliğinin bu suretle sona ermesi, Çin'in, başta İran olmak üzere, İslami köktendinci örgütlere, ABD ve Batı'ya karşı yürüttükleri savaşta her yönden tam destek vermesi söz konusu olabilir. Gelişebilecek böyle bir durum, İran'dan Hint Okyanusu yoluyla Çin'e petrol sevkiyatını durdurabilecek, Çin, bu gelişme ile birlikte Rusya, Orta Asya Türk Cumhuriyetleri ve Doğu Türkistan petrol ve doğalgaz kaynaklarına bağımlı hale gelebilecektir. **Bugünden itibaren Türk dünyasında etkili bir liderlik sağlayabilecek bir Türkiye, bu süreçte, hem Orta Asya Türk devletlerinin haklarının korunmasında, hem Doğu Türkistan'ın bağımsızlığını kazanma çabalarının ileriye götürülmesinde, hem de sürdürülen Avrasya kontrol etme mücadelesinde, Türk dünyasının Türkiye ile birlikte kazançlı bir sonuç elde etmesini sağlayabilir.**

[81] The European Parliament Resolution on the Human Rights Situation in Eastern Turkistan (Region of Xinjiang), http://www.uygur.org/enorg/h_rights/ep_resol.html, 18 Kasım 1998.

[82] M. Rıza Bekin, a.g.m., s. 1391-1395.

[83] Olgan Bekar, "Çin ve Batı Türkistan", Avrasya Dosyası, Yaz 1995, s. 47-52.

[84] İslamic Militancy and Separatism in Xinjiang, <http://www.idsa-india.org/an-jun-7.html> 30.7.1998.

[85] Armağan Kuloğlu, "21. Yüzyılın Başlangıcında Türkiye'nin Değişen Etki ve İlgil Alanları", Stratejik Analiz, S. 10, Şubat 2001, s.73.

[86] İsmail M. Emin, a.g.e., s. 145-146.

[87] İsmail M. Emin, a.g.e., s. 132-133.

[88] İsmail M. Emin, a.g.e., s. 144.

[89] İsmail M. Emin, a.g.e., s. 132.

[90] İsmail M. Emin, a.g.e., s. 133.

[91] Erkin Ekrem, a.g.m., s. 76.

[92] China Pressures Turkey on İse Yusuf Alptekin Park http://www.caaccp.org/et/etib6_1.html#2, 12 Kasım 1998.

[93] İsmail M. Emin, a.g.e., s. 133.

[94] İsmail M. Emin, a.g.e., s. 138-139.

[95] Nuranıye H. Ekrem, "Türkiye-Çin İlişkisinde Doğu Türkistan", www.turksam.org, 07.01.2005.

[96] Erkin Ekrem, a.g.m., s. 79.

[97] İsmail M. Emin, a.g.e., s. 139.

[98] İsmail M. Emin, a.g.e., s. 139-140.

[99] M.Rıza Bekin, Doğu Türkistan Üzerine Rapor, İstanbul, Doğu Türkistan Vakfı Yayınları, 2003, s. 32.

[100] İsmail M. Emin, a.g.e., s. 145.

[101] Hürriyet Gazetesi, 21.01.2003, Kaynak: www.hurriyet.com.tr

[102] İsmail M. Emin, a.g.e., s. 153.

[103] Radikal Gazetesi, 01.02.2005, Kaynak: <http://www.radikal.com.tr>

[104] İsmail M. Emin, a.g.e., s. 148.

[105] Gamze G. Kona, Türkiye-Orta Asya İşbirliği Stratejileri ve Gelecek Senaryoları, İstanbul, Kültür-Sanat Yayıncılık, 2002, s. 133.

[106] İsmail M. Emin, a.g.e., s. 146.

[107] Nuranıye H. Ekrem, a.g.m.

[108] İsmail M. Emin, a.g.e., s. 147.

[109] İsmail Cengiz, a.g.m., s. 1396-1414.

[110] İsmail M. Emin, a.g.e., s. 148.

[111] Erkin Ekrem, a.g.m., s. 74.

[112] Kutay Karaca-Rıfat Puntaş: "Andican Olayları Sonrasında Orta Asya'da Oluşan Yeni Güç Dengesi", Silahlı Kuvvetler Dergisi, S. 388, Nisan 2006, s. 67.

[113] "Şanghay Beşlisi Bölgesel Örgüt Oluyor", <http://www.ntvmsnbc.com/news/88303.asp>, 14.8.2001.

[114] Kutay Karaca-Rıfat Puntaş, a.g.m., s. 67.

[115] Erkin Ekrem, a.g.m., s. 75.

[116] Erkin Alptekin, a.g.m., s. 4-7.

[117] Timur Kocaoğlu, "Dünya ve Doğu Türkistan açısından Çin'in Yükselişi", Gökbayrak Dergisi, Yıl 12, S. 68, Kasım/Aralık 2005, s.31.

[118] Ali Külebi "Çin'in Dünya Siyaseti ve ABD", <http://www.tusam.net/makaleler>, 19.10.2004.

[119] Bill Weinberg, "Çin, Sakin Durmayan Uyguristan'dan Geçen Boru Hattı Düşüyor", <http://www.gokbayrak.com/turkistan>, 12.08.2005.

[120] Anar Somuncuoğlu, "Orta Asya'da Birliğin Engelleri", <http://www.tusam.net/makaleler>, 25.07.2005.

[121] İsmail M. Emin, a.g.e., s. 145.

[122] Ali Külebi, a.g.m.

[123] Erkin Alptekin, a.g.m., s. 4-7.

[124] Ali Külebi, a.g.m.

[125] Radikal Gazetesi, 24.09.2004, Kaynak: <http://www.radikal.com.tr>

[126] Radikal Gazetesi, 09.05.2005, Kaynak: <http://www.radikal.com.tr>

[127] Anar Somuncuoğlu, a.g.m.

[128] Timur Kocaoğlu: "Dünya ve Doğu Türkistan açısından Çin'in Yükselişi", Gökbayrak Dergisi, Doğu Türkistan Kültür ve Dayanışma Derneği Yayını, yıl:12, sayı: 68, Kayseri Kasım/Aralık-2005, s.4-5.

[129] Rana Türkistan, a.g.m., s. 1415-1418.

[130] Erkin Alptekin, a.g.m., s. 4-7. [Jeopolstar.com/6htm](http://jeopolstar.com/6htm)

M.Emin BUĞRA

Çeviri : Gökbayrak

Karahanlılar'ın İdari Yapısı⁽²⁾

Batı İlkhan'ın idari yapısı Karahanlılar'ın diğer bölgelerindekinden farklıydı. Maverannehir'deki eyaletler uzun zamandan beri İslam hükümetlerinin idaresinde bulduklarından dolayı onlarda müstakil han ve beylik yoktu. Her bölge, vali, hakim ve diğer memurların merkezden atanması yöntemiyle yönetilmişti. Bu eyaletler Karahanlılar'ın idaresine geçtikten sonra da İlkhanlar veya sonraki Tavgaçhanlar tarafından bu yöntemle yönetilmiştir. Genel idare, askeri ve maliye işlerini düzenli ve istikrarlı bir şekilde gözlem altına almak, yerel hanlık ve beyliklerin merkeze olan bağlılıklarını sağlama almak için ülke birkaç vilayete bölünmüştü. Her bir vilayete Karahan veya İlkhan tarafından vekiller, askeri yöneticiler, kadılar, maliye yöneticileri ve yeteri sayıda asker tayin edilmiş olup vilayetlere "il" denirdi. (Bak. Harita 14)

Genel olarak tüm devlette iletişim ve haberleşme (posta) hizmeti tesis edilmişti. Ayrıca önemli olayları merkeze ve merkezden uzak yerlere anında hızlı bir şekilde iletmek için Kaşgar Balasagun arasında tüm sınır boyunca düzenli bir çizgi üzerinde kuleler yapılmıştı. Önemli haberler bir kule üzerinde sürekli bulunan görevli tarafından gündüz bayrak hareketi, gece ise ateşle işaret verilerek öbürü kuledeki görevliye iletilirdi; böylece haberler yerine gelmiş olurdu. Bu yöntemle en uzak sınırdaki meydana gelmiş bir olayın haberi başkente sadece iki günde gelirdi. Bu yöntem şimdiki telgrafın işlevini görmüştü. Bu kulelerden sağlam olanları günümüzde de bulunmaktadır. Bu kulelere güneydeki eyaletlerde "tim", kuzey ve doğudaki yerlerde ise "tur" veya "tura" denirdi.

Karahanlılar'da Askeri Düzen

Batı İlkhan'ın idari yapısı Karahanlılar'ın diğer bölgelerindekinden farklıydı. Maverannehir'deki eyaletler uzun zamandan beri İslam hükümetlerinin idaresinde bulduklarından dolayı onlarda müstakil han ve beylik yoktu. Her bölge, vali, hakim ve diğer memurların merkezden atanması yöntemiyle yönetilmişti. Bu eyaletler Karahanlılar'ın idaresine geçtikten sonra da İlkhanlar veya sonraki Tavgaçhanlar tarafından bu yöntemle yönetilmiştir. Genel idare, askeri ve maliye işlerini düzenli ve istikrarlı bir şekilde gözlem altına almak, yerel hanlık ve beyliklerin merkeze olan bağlılıklarını sağlama almak için ülke birkaç vilayete bölünmüştü. Her bir vilayete Karahan veya İlkhan tarafından vekiller, askeri yöneticiler, kadılar, maliye yöneticileri ve yeteri sayıda asker tayin edilmiş olup vilayetlere "il" denirdi. (Bak. Harita 14)

Genel olarak tüm devlette iletişim ve haberleşme

(posta) hizmeti tesis edilmişti. Ayrıca önemli olayları merkeze ve merkezden uzak yerlere anında hızlı bir şekilde iletmek için Kaşgar Balasagun arasında tüm sınır boyunca düzenli bir çizgi üzerinde kuleler yapılmıştı. Önemli haberler bir kule üzerinde sürekli bulunan görevli tarafından gündüz bayrak hareketi, gece ise ateşle işaret verilerek öbürü kuledeki görevliye iletilirdi; böylece haberler yerine gelmiş olurdu. Bu yöntemle en uzak sınırdaki meydana gelmiş bir olayın haberi başkente sadece iki günde gelirdi. Bu yöntem şimdiki telgrafın işlevini görmüştü. Bu kulelerden sağlam olanları günümüzde de bulunmaktadır. Bu kulelere güneydeki eyaletlerde "tim", kuzey ve doğudaki yerlerde ise "tur" veya "tura" denirdi.

Karahanlılar kendine tabi olmayı kabul etmiş olan Türk kavimlerinden mali destek ve askere alma düzenini kurmuştu. Bu düzen Müslüman ve Müslüman olmayanlara fark gözetmeksizin aynı şekilde uygulanırdı. Böyle bir kapsayıcı siyaset sonucunda devlet hazinesinin geliri artmıştı. Aynı şekilde savaşçı ve cesur askerler çoğu zaman Müslüman olmayan savaşçı kavimlerden gelirlerdi. Dolayısıyla Karahanlılar Ordusu Müslüman ve Müslüman olmayan Türk kavimlerinden oluşmuş, karmaşık, çok güçlü ve disiplinli bir orduydü. Bu ordu mükemmel bir düzene sahip olup, şu dört kısımdan oluşmaktaydı:

1. Taarruzcu kısım
2. Gece baskını düzenleyen, nöbet tutanları yakalayıp getiren özel kısım
3. Gece gündüz askerleri düşmanların hücumundan koruyan koruyucu kısım
4. Askerlerin sayısı, yiyecekleri ve hesap işlerinden sorumlu levazım kısmı

Karahanlılar'ın bayrağı kırmızı kumaştan yapılmış 9 adet bayraktan oluşmaktaydı. Karahan yürürken başı üstüne açık kırmızı kumaştan yapılmış bir şemsiye tutulurdu ve çevresinde 9 adet kırmızı kumaştan yapılmış bayrakla beraber yürürdü. Bu yüzden Karahanlılar'a "Dokuz Tuğluk Han" da denirdi. (Dokuzun, şans getiren sayı diye mübarek olduğuna inanılan bu gelenek halkımız arasında şimdiye kadar devam etmektedir.) Karahan'dan daha aşağı mevkilere sahip olanların bayrakları da açık kırmızı olup sayıları dokuzdan azdı.

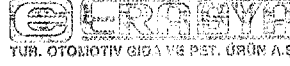
Askeri kısımlarda ordu marşı vardı. Şimdiki küçük davul (nağra), kanay, davul ve zurna Karahanlılar'ın askeri müzik aletlerinden günümüze kadar gelen bazı örnekleridir. Savaş sırasında savaşçı kısım ve merkez arasında iletişimi sağlayan iletişim sistemi mevcuttu.

ERAS HOLDING A.Ş.

ISO 9001 : 2000

Gülük Mah. İnönü Bulv. Karakuş Sok. Eras İş Mrk. Kat:3/302 Melikgazi/KAYSERİ
Tel: +90.352.330 21 10 (5 Hat) Fax: 330 21 15
www.eras.com.tr eras@eras.com.tr

• ERCİYES TV • ERCİYES RADYO • AKIN GÜNLÜK GAZETESİ • GRAND ERAS OTEL
• GRAND ERAS ERCİYES OTEL • GRAND ERAS AKSARAY OTEL • ERAS BETON SANTRALİ

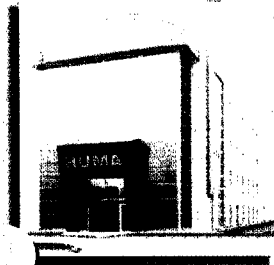

Özel

HÜMA

KADIN HASTALIKLARI VE DOĞUM HASTANESİ

ANADOLU'NUN İLK VE TEK
TÜRKİYE'NİN SAYILI
ÖZEL KADIN HASTALIKLARI VE
DOĞUM HASTANESİ

- > Kadın hastalıkları ve gebe izleme ünitesi
- > Yeni doğan yoğun bakım ünitesi
- > Jinekolojik ameliyathane ve doğum ünitesi
- > Menopoz ve kanser tarama ünitesi
- > Psikolojik danışmanlık ünitesi
- > Diyetisyen kontrol ünitesi
- > Radyoloji ünitesi
- > Laboratuvar ünitesi
- > Acil Servis

SSK, BAĞ-KUR, EMEKLİ SANDIĞI
MENSUPLARI ve ÖZEL SİGORTA
ŞİRKETLERİYLE ANLAŞMALIYIZ

Tacettinveli Mah. Seyyid Burhanettin Bulvarı No: 58 (Kartal Kavşağı)
Tel : 0.352. 222 61 61 (pbx) - 221 08 84 Fax : 0.352. 222 22 52 KAYSERİ

www.humahastanesi.com.tr

bilgi@humahastanesi.com.tr

ÖZKAR Grup

www.oz-kar.net
90.352.222.91.12
90.352.321.16.87

ÖZKAR İnşaat

ÖZKAR Enerji

ÖZKAR Metal

ÖZKAR Ahşap

ÖZKAR Dıştic

Kiyafet

Moda Merkezi

“Giyimde Tercihiniz”

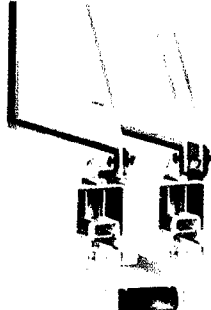
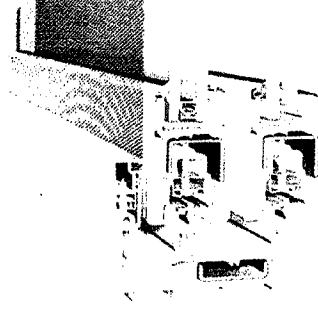
Vatan Caddesi No.24 KAYSERİ

Tel.:0.352 221 07 50 - 221 07 51 Faks: 0.352 232 27 36

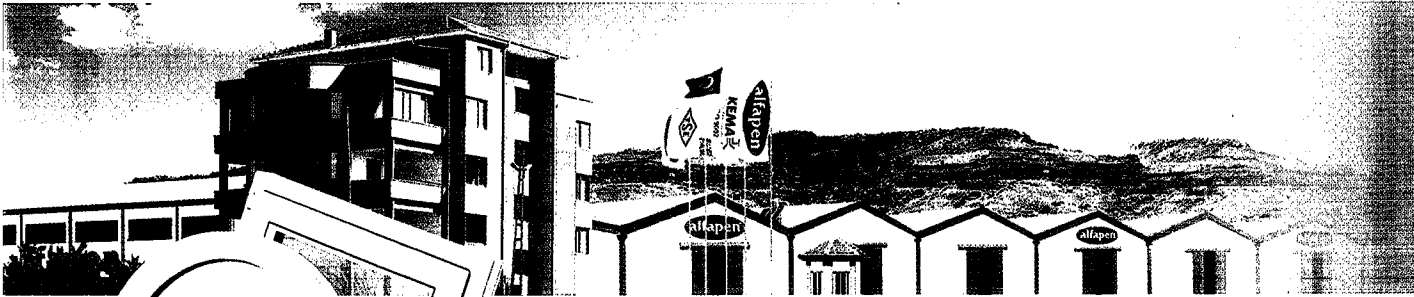
UPVC PENCERE VE KAPI SİSTEMLER

her kalbin bir

var

www.alfapen.com.tr

ÜCRETSİZ TÜKETİCİ DANIŞMA HATTI
0 800 361 55 55

KEMA
ISO 9001:2000

ALFAPEN PLASTİK İNŞAAT YAPI ELEMANLARI SANAYİ ve TİCARET A.Ş.
MERKEZ / FABRİKA Ankara Yolu Üzeri 22. km. KAYSERİ / TÜRKİYE

Tel: +90 352 697 41 18 (pbx) - Fax: +90 352 697 41 22

http: www.alfapen.com.tr - e-mail: alfapen@alfapen.com.tr

PANSU

DOĞAL KAYNAK SUYU

TS-EN-ISO 9001 - 2000

bir
yudumla
gelen
ferahlık
duygusu

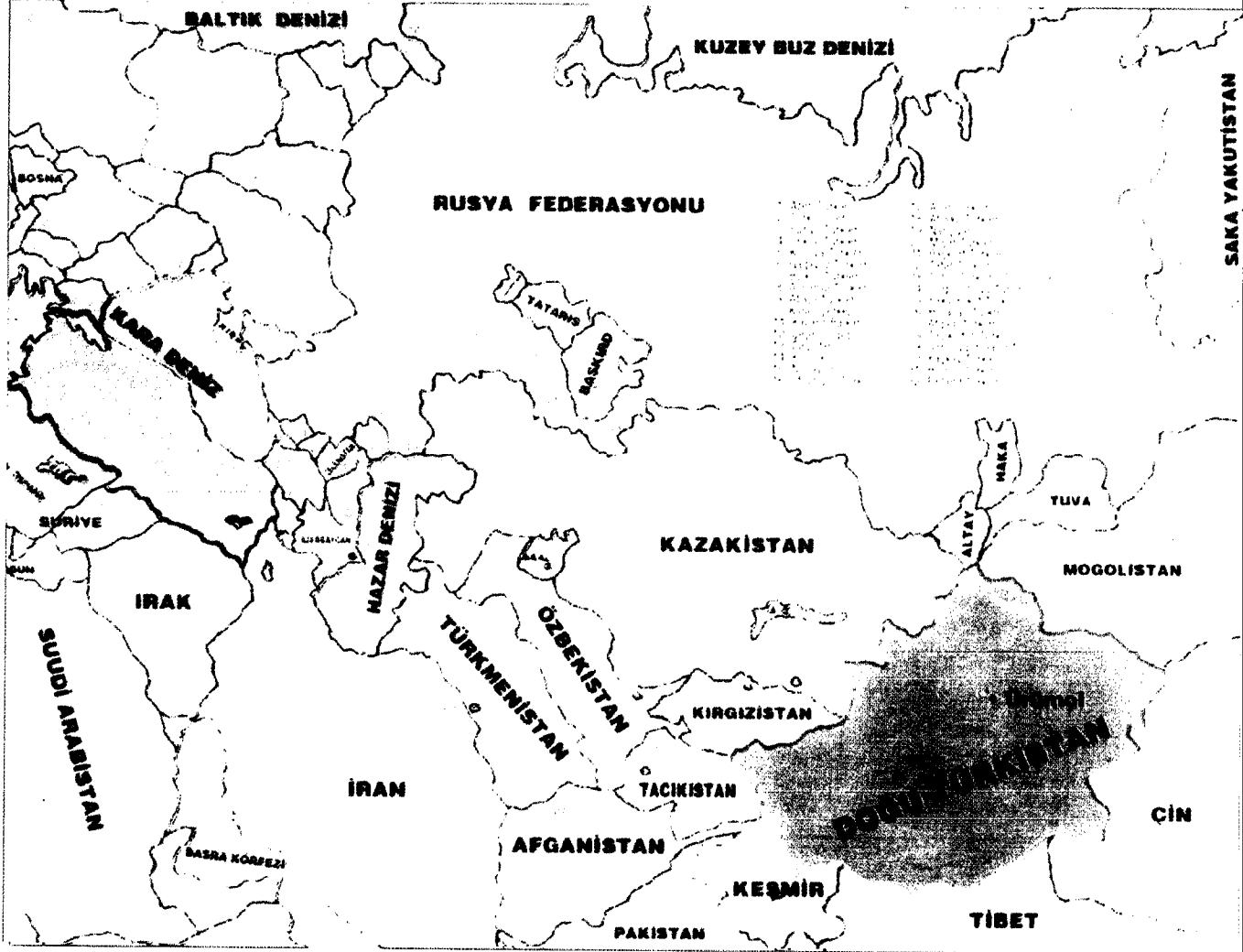
PANSU

Kayseri Seker Fabrikası A.Ş.
Kuruluşudur.

Osman Kavuncu Cad. 7. Km. KAYSERİ • Tel: 0.352 331 24 00 Fax: 0.352 331 48 34
E-mail: pansu@kayseriseker.com • Web: www.kayseriseker.com

Doğu Türkistan GİN İSGALİNDE

Doğu TÜRKİSTAN
1.828.418 Km² yüzölçümü ile
35 milyon müslümanın yaşadığı
bir Türk yurdudur

GENEL MERKEZ
Hoca Ahmet Yesevi Mah. Türkistan Evleri 44. Sok. No: 28
Tel: 352.339 39 65 Fax: 337 35 04 38090 Kocasinan/KAYSERİ

ŞUBE
Sakarya Mah. Talat Paşa Bulvarı Kılıç Apt. No: 141/3
Dört Yol / Cebeçi / ANKARA
Tel & Fax : 312.319 54 72

www.gokbayrak.com gokbayrak@gokbayrak.com

